МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
АФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кваліфікаційна робота
магістра

на тему **АНГЛОМОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ВІЙСЬКОВОЇ СФЕРИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ТЕХНІКИ ТА ОЗБРОЄННЯ І ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Виконав: студент 2 курсу,
групи 8.0353-ап
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми Переклад (англійський)
Тур Руслан Олександрович

Керівник к.ф.н., доц. Запольських С.П.

Рецензент к.ф.н., доц. Погонець В.В.

Запоріжжя – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології_____
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови_____
Освітній рівень магістр_____
Спеціальність 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська_____
Освітньо-професійна програма Переклад англійський)_____ ___

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
_____
«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
_____ТУР РУСЛАНУ ОЛЕКСАНДРОВИЧУ_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Англомовна термінологія військової сфери на позначення техніки та озброєння і проблеми перекладу українською мовою»_____

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) Запольских Світлана Петрівна к.ф.н., (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «27» лютого 2024 року № 352-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 29.11.2024 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)

Теоретичні засади дослідження англомовної термінологічної лексики військової сфери на позначення техніки та озброєння

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1) Теоретично обґрунтувати основи дослідження військової термінології;
2) Проаналізувати класифікацію англомовної термінології на позначання техніки та озброєння ;
3) Проаналізувати на основі теоретичного матеріалу проблеми перекладу англомовної військової термінології українською;
4) Проаналізувати лінгвістичні та екстралінгвістичні проблеми перекладу.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи магістра (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	к.ф.н., доц. Запольських С.П	07.06.2024	07.06.2024
Розділ 1	к.ф.н., доц. Запольських С.П	02.09.2024	02.09.2024
Розділ 2	к.ф.н., доц. Запольських С.П	01.10.2024	01.10.2024
Висновки	к.ф.н., доц. Запольських С.П	21.10.2024	21.10.2024

6. Дата видачі завдання 03.06.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	лютий – квітень 2024	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2024	виконано
3.	Написання вступу	червень 2024	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	вересень 2024	виконано
5.	Написання практичного розділу	жовтень 2024	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2024	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2024	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	листопад–грудень 2024	виконано
9.	Захист	грудень 2024	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____ Р.О.Тур

(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ С.П.Запольських

(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ Г.О. Хацер

(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – стор 58, джерела 48, додатки 1

Об'єкт дослідження: англійська військова термінологія, що використовується для опису техніки, зброї, операцій та доктрин у сучасних військових структурах.

Мета роботи: провести дослідження про історичний розвиток, різні способи класифікації та проблеми перекладу англомовної військової термінології на позначення техніки та зброї .

Теоретико – методичні засади: дослідження базується на теоретичних основах військової термінології, досліджені Л.Ф Омельченко, Ю.О Лукіянчук, К.Ю Іграк, Д.В Василенко, Л.Ф Омельченко. Основу дослідження становить термінологія військової техніки та озброєння.

Отримані результати: у результаті дослідження було встановлено, що переклад військових термінів з англійської на українську мову є складним процесом, який вимагає врахування лексичних, семантичних, культурних та контекстуальних особливостей. Основні проблеми виникають через множинність значень термінів, культурні відмінності, відсутність уніфікованої термінології та складність передачі нюансів значень. Калькування та використання еквівалентів є найпоширенішими методами перекладу, тоді як адаптація застосовується рідше, переважно у випадках необхідності врахування культурних або контекстуальних особливостей. Для покращення якості перекладів важливо стандартизувати термінологію та підвищувати кваліфікацію перекладачів у сфері військових перекладів.

Ключові слова: *переклад, аналіз, дослідження, термінологія, військова, проблеми, техніка, розвиток, класифікація*

ЗМІСТ

ВСТУП..... 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНОЛОГІЇ..... 6

1.1 Історичний розвиток військової термінології……....6

1.2 Поняття та класифікація військової термінології..... 12

1.3 Особливості англомовної військової термінології, специфіка перекладу……17

РОЗДІЛ 2. АНГЛОМОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ТА ОЗБРОЄННЯ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ І ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ 26

2.1 Класифікація англомовної термінології на позначення військової техніки та озброєння..... 26

2.2 Проблеми перекладу англомовної військової термінології українською . 31

2.2.1 Лінгвістичні проблеми перекладу англомовної військової термінології українською ……..…...39

2.2.2 Екстралінгвістичні проблеми перекладу англомовної військової термінології українською ……..43

ВИСНОВКИ 52

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 54

ДОДАТОК А..... 59

ВСТУП

Переклад військової термінології з англійської на українську мову є унікальним викликом, особливо в умовах посилення співпраці між Збройними силами України та їхніми західними партнерами. Військова термінологія має точне значення, необхідне для проведення ефективних операцій, але прямий переклад часто не може передати нюанси та технічні деталі. У той час як англійська військова термінологія перебуває під значним впливом західних практик і стандартів НАТО, українська військова термінологія відображає іншу історичну та лінгвістичну основу, що призводить до потенційних непорозумінь, якщо не буде ретельно адаптована.

У цьому дослідженні надається огляд на класифікації англомовної термінології та її теоретичні засади, пов'язаної з технікою та озброєнням, що широко використовується в англомовних збройних силах. Охоплюючи категорії від систем озброєння і бронетехніки до засобів зв'язку і логістики, кожен термін має визначення і контекст з прикладами. Розуміння цих термінів лежить в основі належної комунікації та оперативної сумісності в міжнародних операціях. Окрім термінології, цей аналіз розглядає історичний розвиток військової термінології та проблеми перекладу, які виникають при перекладі англійської військової термінології на українську мову.

Ці проблеми включають пошук концептуальних еквівалентів, збереження технічної точності, а також роботу з абревіатурами. Стратегії подолання цих перешкод включають двомовні навчальні програми, міжмовні глосарії та регулярне оновлення стандартизованої термінології. Такий комплексний підхід спрямований на мінімізацію культурних і мовних бар'єрів, сприяння відкритому спілкуванню і посилення співпраці в багатонаціональному військовому середовищі.

Проблеми перекладу військової термінології привертали увагу багатьох дослідників, а саме Л.Ф Омельченко, В.О. Артюх, І.Л. Коваль, А.В. Шевченко

та ін. Пояснення такого інтересу полягає в тому, що військова термінологія, як інформаційно насичений і функціонально важливий компонент мови, вимагає найбільшої уваги, оскільки є словниковим складом мови, що реагує на зміни в суспільному житті і постійно поповнюється новими словами і виразами.

Теоретичною основою даної роботи послужили праці І.О. Литовченко, К.А. Отрішко, М. О. Зайцева, К. Ю. Іграк, С. В. Карлюк та ін.

Актуальність цього дослідження полягає в необхідності точно та правильно розуміти переклад англійської - військової термінології в українському контексті. Сучасна військова практика вимагає точної передачі змісту, особливо при перекладі технічної інформації, описів та документів.

Наукова новизна полягає у комплексному дослідницькому підході, який враховує історичний розвиток, класифікацію та проблеми перекладу військової термінології з англійської на українську мову.

Об'єктом дослідження є англомовні військові терміни на позначення техніки та озброєння, їхні україномовні відповідники.

Предметом дослідження є структурні й семантичні характеристики англомовної військової термінології, прийоми і специфіка їхнього відтворення українською мовою.

Метою дослідження є опис проблем при перекладі з англійської на українську мову, та написання інформації для більшого розуміння всіх їх особливостей.

Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання:**

1) Дослідити теоретичні засади та історичний розвиток військової термінології;

2) Надати класифікацію англомовної термінології на позначення військової техніки та озброєння;

3) Розглянути проблеми перекладу військової термінології;

4) Дослідити лінгвістичні та екстралінгвістичні проблеми перекладу військової термінології;

5) Проаналізувати глосарія англомовних термінів та їх українських відповідників.

Матеріалом дослідження стали 275 англомовних термінів, відібраних із термінологічних довідників військової техніки та озброєння та їх відповідники в українській мові.

Методи дослідження. Досліджування здійснювалось лінгвістичного спостереження та аналізу, методу аналізу словникових дефініцій та кількісних підрахунків результатів для аналізу структурно-семантичних особливостей термінології.

Практична значущість визначається тим, що результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення перекладацьких аспектів англомовних психологічних термінів на українську мову.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатку та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об’єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подається інформація про теоретичні основи дослідження та про історичний розвиток та класифікацію військової термінології.

Другий розділ містить аналіз англомовної термінології на позначення військової техніки та озброєнь та містить інформацію про проблеми перекладу англійської військової термінології на українську мову та про класифікації цієї термінології.

У висновках подано узагальнення проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 53, кількість використаних джерел 48.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1 Історичний розвиток військової термінології

Військова термінологія – це набір спеціальних термінів, що використовують люди для позначення понять, різних об’єктів та багато інших речей, які повзанні з військовою термінологією та цією сферою загалом. Цю термінологію зробили для позначення та забезпечення комунікацією між військовими, вони використовують цю термінологію, щоб уникнути непорозумінь, які можуть вплинути на роботу та подальші дії загалом. Дослідження термінології основане на чіткій теоретичній інформації, яка і дозволяє аналізувати її різних сторін, лінгвістичної та військової точки зору. Основними речами дослідження є військові поняття, класифікація термінів і різні підходи до аналізу [Омельченко 2020, с. 45].

Для прикладу візьмемо дослідження Л.Ф. Омельченко «Розвиток військової термінології двадцятого століття: етапи та особливості» є фундаментальним дослідженням, яке вивчає розвиток військової термінології в контексті глобалізації військових конфліктів 1900-х років. Автор детально досліджує, як історичні події, технологічні досягнення та культурні зміни вплинули на формування та трансформацію військової лексики [Омельченко 2010, с. 191].

За допомогою цієї роботи можна проаналізувати розвиток військової термінології від початку двадцятого століття до його завершення, розглянувши основні етапи та елементи, які вплинули на її формування. Л.Ф. Омельченко також розглядала, як нові види зброї, військові технології та зміни в тактиці війни призвели до появи нових термінів. Це дослідження є корисним

матеріалом для лінгвістів, перекладачів і військових експертів. Воно не тільки сприяє систематизації військової лексики, але й дозволяє зрозуміти закономірності її розвитку.

Автор підкреслює важливість створення спеціалізованих словників і баз військової термінології, які враховують сучасні тенденції та особливості історичного розвитку.

Л.Ф. Омельченко виділила такі основні історичні етапи розвитку військової термінології:

1. Період Першої світової війни: цей період відзначається термінами, які пов'язані із масовим використанням артилерії та авіації. "*Aircraft*" і "*Air service*'' є ключовими термінами.

2. Період Другої світової війни: цей період відрізняється появою термінів, пов'язаних з ракетобудуванням, таких як локальні бомбардування та безпілотні бомби, а також розробкою нових видів військ.

3. Холодна війна: Терміни "ядерне стримування" та "міжконтинентальна балістична ракета" виникли в результаті розробки ядерної та міжконтинентальної зброї.

4. Кінець двадцятого століття: розвиток високоточної зброї та інформаційних технологій сприяв формуванню термінів, пов'язаних з кібервійною, особливо керівництвом для кібернетичної та ракетної війни [Яценко 2009, с. 179].

Л.Ф. Омельченко вважає, що вплив технологій на термінологію військової лексики був дуже сильний та що, технічний розвиток є основним фактором зміни військової лексики. Наприклад, поява ракетних установок, радіолокаційних систем і БПЛА змінила традиційні термінології. Автор зазначає, що запозичення та інтернаціоналізація були джерелом значної частини військової лексики 1900-х років. Це пов'язано з домінуванням англомовних країн у розробці сучасних стратегій і зброї.

Дослідниця написала, що створення єдиного термінологічного стандарту є важливим кроком у розвитку військової термінології. Це забезпечить

точність і узгодженість використання термінів у різних сферах, від військової до дипломатичної.

Інша дослідниця Н.О. Яценко проаналізувала розвиток системи військової термінології в 7 етапів в її розвитку в Україні:

1. XI - XIII століття. Те, що представлено в історичних працях і літописах є це сучасними військовими концепціями, в основному слов'янського походження та іноземних мов;

2. XIV - XVI століття. Цей період пов'язана з формуванням козачого війська;

3. Цей етап відображає розвиток військової ситуації в Європі в 17 - 18 столітті;

4. XIX - XX століття. Це було пов'язано з формуванням військових термінів у Галичині і особливо вплинуло на формування української наукової мови. На сході України формування призову на військову службу цього періоду відбулося в день створення національної армії після революції 1917 року. В даний час процес встановлення обов'язкової військової служби став ще одним цільовим напрямком діяльності;

5. З 1923 по 1932 рік, період українізації, зазначений період все ще фрагментарний, але досить інтенсивний. Він визначався мовною ідентичністю держави і, таким чином, став визначальним фактором для подальшої систематизації української військової термінології;

6. З 1939-1990 року був історичний напрямок, що виявилося перешкодою для розвитку військової термінології, характеризується сильним потягом до термінології російської армії. У публікаціях зафіксовано декілька двокомпонентних та багатокомпонентних утворень, що свідчить про перевагу у пошуку українських відповідників до запозичених термінів;

7. 90 - ті роки 20 століття – початок 21 століття забарвлені процесами регенерації та упорядкування у творенні та вживанні військових термінів за чіткими концептуальними принципами [Омельченко 2020, с. 50].

У зв’язку з всіма етапами та історичним розвитком дослідниця напише, що військова лексика – це сукупність багатогалузевих термінів, що відповідають поняттям і реаліям військової галузі та утворюють відповідну професійну підсистему.

Також, можна додати історичне дослідження становлення і розвитку військової термінології було проведено українськими дослідниками Л. Ф. Омельченко та Д. В. Василенко, вони написали, що складні військові терміни відображають готовність людини адаптуватись до змін які відбулися в особливостях військового розвитку техніки за той чи інший історичний період.

Вони запропонували такі етапи розвитку військової термінології:

1. **Перша світова війна** - розвиток і вдосконалення артилерії і авіації;
2. **Друга світова війна** - з'являються нові види озброєнь, починається розробка ракет;
3. **війна у В'єтнамі** - використання вертольотів, застосування напалмових снарядів;
4. **Корейська війна** - нове авіаційне обладнання створення їх моделей, активне застосування авіаударів;
5. **боротьба з тероризмом** - застосування високоточної зброї на основі новітніх військових технологій (керовані бомби, бронебійні снаряди);
6. **Холодна війна** (конфлікт між США та Радянським Союзом), розвиток атомної, бактеріальної, хімічної зброї, масового ураження.

Ці етапи включає категорію бойових дій на Україні, включаючи розробку і розгортання гіперзвукової зброї (гіперзвукова ракета "Кинджал"), безпілотних літальних апаратів (БПЛА "Байрактар ТБ2", безпілотні літальні апарати), а з 2014 року – кібервійни [Сітко 2017, с. 89].

В цілому, серед спеціалізованої військової лексики термін озброєння займає важливе місце: зокрема, нові моделі бронетехніки, ракетобудування, зокрема їх технології та технології.

В результаті вивчення військової документації на лексичному рівні можна простежити, що оновлення словникового запасу почалося з Першої світової війни. У цей період сформувалося значення запозичених термінів, наприклад, авіаносці, авіаційні служби, пізніше керовані бомби, бомбардувальники. Нові слова, крім значення, набувають відповідність певним символам, сприяють систематизації лексико-граматичного матеріалу і відповідностей, які пов'язані з правилами словотворення в англійській мові.

Цей огляд історичного розвитку англійської військової термінології охоплює різні етапи еволюції мови під впливом соціально-політичних змін, військових реформ, технологічного прогресу та культурних обмінів з іншими країнами. Від англосаксонського періоду до наших днів англійська військова термінологія зазнала значних змін та доповнень, що відображає зростання складності військової справи та розвиток озброєння.

Кожен етап розвитку англійської військової термінології відображав зовнішні впливи та культурні обміни з сусідніми країнами, з'являлися нові поняття та терміни. Зростаюча спеціалізація військових знань призвела до появи вузькоспеціалізованої та професійної військової термінології, яка значно збагатила сучасну лексику.

Соціальні та технічні зміни вплинули на розвиток військової термінології. Терміни, пов’язані з артилерією та новими видами зброї, такими як літаки та танки, були важливими під час Першої світової війни. Під час Другої світової війни військовий лексикон розширився, зокрема терміни, що описують ракетну техніку, авіаносці та підводні човни.

Розвиток високотехнологічних видів зброї, таких як лазерні системи, дрони та кібертехнології, у двадцять першому столітті призвів до появи нових термінів, які потрапили в міжнародний військовий лексикон. Наприклад, термін «кібервійна» стосується нового типу війни, який включає атаку інформаційних систем противника.

Сьогодні англійська військова термінологія лежить в основі багатьох міжнародних стандартів у військовій сфері, впливає на термінологію інших мов та забезпечує глобальне військове співробітництво.

Отже, можна підсумувати, що військова термінологія - це набір спеціальних термінів, що використовуються для позначення концепцій, об'єктів та історичних подій. Вона була розроблена для полегшення спілкування та запобігання непорозумінь між військовослужбовцями. Вивчення військової термінології-це міждисциплінарна галузь, яка спирається на лінгвістичні та військові аспекти. Дослідники виділили кілька етапів у розвитку військової термінології, включаючи 20-е століття, холодну війну і пострадянську епоху. Поява нових технологій, таких як ракета, літак, міни та кібервійна, призвели до введення нових термінів. Військова термінологія піддається впливу запозичень з інших мов, інтернаціоналізації та домінування англомовних країн. Створення єдиного термінологічного стандарту важливо для забезпечення точності та послідовності.

Переклад військової термінології - складний і багатогранний процес, який вимагає глибоких знань як мови, так і військової справи, культури та історії. Для забезпечення точності та адекватності перекладу необхідно враховувати різні фактори, такі як контекст, культурні відмінності та технічні нюанси.

Цей огляд історичного розвитку англійської військової термінології охоплює різні етапи еволюції мови під впливом соціально-політичних змін, військових реформ, технологічного прогресу та культурних обмінів з іншими країнами. Від англосаксонського періоду до наших днів англійська військова термінологія зазнала значних змін та доповнень, що відображає зростання складності військової справи та розвиток озброєння.

Кожен етап розвитку англійської військової термінології відображав зовнішні впливи та культурні обміни з сусідніми країнами, з'являлися нові поняття та терміни. Зростаюча спеціалізація військових знань призвела до

появи вузькоспеціалізованої та професійної військової термінології, яка значно збагатила сучасну лексику.

Сьогодні англійська військова термінологія лежить в основі багатьох міжнародних стандартів у військовій сфері, впливає на термінологію інших мов та забезпечує глобальне військове співробітництво

Військова термінологія є наслідком всіх змін, які відбулись та будуть відбуватись в світі. Ця термінологія відображає військовий, політичні та дипломатичні зміни. З появою інтернету, кіберпростору та штучного інтелекту, можна сказати, що нові військові терміни будуть з'являтись і далі. Військова термінологія також відображає необхідність адаптації мови до нових технологій. Мова буде адаптуватись та розвиватись відповідно до обставин та до адаптації сучасних війн та проблем які були та будуть.

1.2 Поняття та класифікація військової термінології

Систематизація військових термінів на основі певних стандартів називається класифікацією військової термінології. Цей процес дозволяє впорядкувати лексичний матеріал, гарантувати його правильне використання та сприяти ефективній комунікації у військовій сфері [Рева 2018, с. 365].

У лінгвістиці існує багато різних класифікацій термінів. Військова термінологія української мови має письмо та ті ж знаки та особливості, що й інші термінології, оскільки вона є частиною загальної термінологічної системи мови.

Військова термінологія як лексична система включає в себе слова, словосполучення та скорочення, що описують процеси, явища та об'єкти, пов'язані з військовою діяльністю. Лексика, пов'язана зі зброєю та технікою, є одним із найбільш технічно насичених і швидкозмінних пластів мови. Її формування визначається кількома ключовими факторами.

Оскільки військова галузь є окремою галуззю, а терміни є її представниками, у лінгвістичній літературі немає чіткої класифікації військових термінів. Деякі лінгвісти класифікують військові терміни за їхніми загальними ознаками, наприклад, тактичні, військово-технічні, військово-організаційні та інші. Термін стосується різних типів військ. Військові терміни можна групувати за різними темами, наприклад: армія, військово-адміністративні, військово-технічні, топографічні, інженерні та військово-медичні терміни. авіація та інші речі.

Класифікацію військової термінології дослідив Д.В. Василенко. Дослідження Василенка «Класифікація військових термінів у контексті сучасних конфліктів» є значним внеском у дослідження військової лексики.

Автор досліджує, як змінювалися військові терміни в результаті появи нових збройних сил, змін стратегії війни та розвитку інформаційних технологій. Сучасні конфлікти, зокрема гібридні війни, війна в Україні та кібератаки, привернули особливу увагу.

Автор дослідив, систематизував та класифікував військову термінологію відповідно до сучасних конфліктів. Автор звертає увагу на вплив сучасних технологій на створення термінів і труднощі з їх адаптацією до української мови [Василенко 2019, с. 117].

Василенко Дмитро класифікує військові терміни на 3 групи.

1. Класифікація термінів за технологічним розвитком
2. Розвиток тактики і стратегії
3. Робототехніка та автоматизація

1. Класифікацію термінів за технологічним розвитком дослідник аналізує еволюцію військових термінів через призму технічного прогресу, який справив значний вплив на характер військових операцій, особливо в останні роки. Це включає розробку нової зброї, високотехнологічних систем управління, робототехніки, використання кіберзброї та нових технологій, таких як безпілотні літальні апарати (БПЛА).

Зброя нового покоління: технічний прогрес в області розробки зброї призводить до появи нових термінів, що відображають особливості цих технологій.

Д.В. Василенко виділяє кілька груп термінів, що відносяться до сучасних типів зброї.

- Керована ракета: поява високоточної ракетної системи змінило традиційну систему термінології і надало їй новий смисловий відтінок. Наприклад, терміни "розумні бомби" та "високоточні боєприпаси" добре відомі у військовій практиці.
- Безпілотні літальні апарати (БПЛА): термінологія безпілотних літальних апаратів, безпілотних літальних апаратів (БПЛА) та інших безпілотних літальних апаратів змінила концепцію повітряних операцій. Ці терміни описували новий шлях дослідження та ведення війни без участі людини на полі бою.
- Кіберзброя: новий тип військової техніки, включаючи використання інформаційних технологій для атаки на інфраструктуру противника, став основою для нового типу термінології. Кібератаки, кіберзахист та інформаційна війна стали новими елементами сучасних військових конфліктів.

2. Розвиток тактики і стратегії: з розвитком нових технологій змінюється і тактика ведення бою, що відбивається на появі нових термінів.

- Гібридна війна: термін гібридна війна повинен стати популярним, особливо в сучасних конфліктах, таких як війна в Україні та Війна на Близькому Сході. Концепція охоплює широкий спектр нелінійних військових операцій, включаючи кібератаки, пропаганду, партизанську війну та використання державних та недержавних суб'єктів.
- Міжнародні миротворчі операції (миротворчі операції): Глобалізація та зростання міжнародних миротворчих місій призвели до розширення миротворчих операцій, таких як миротворчі сили (Корпус миру)

та багатонаціональні миротворчі операції (багатонаціональні миротворчі операції).

3. Робототехніка та автоматизація: в області технологічних інновацій не менш важливі Автоматизація військових систем і розвиток робототехніки.

- Роботизовані системи: терміни, що стосуються використання роботів у військових цілях, такі як військові роботи (військові роботи), автономні військові транспортні засоби (самохідні військові транспортні засоби), стали важливим елементом.
- Інтелектуальні системи управління: розвиток систем штучного інтелекту та автоматизованого управління, що використовуються для ведення військових операцій, призвело до нових термінів, таких як системи управління, системи управління на основі штучного інтелекту.

Дослідження Д. В. Василенка «Класифікація військової термінології в контексті сучасного конфлікту» розглядає, як розвиток військової лексики вплинув на розвиток технічних досягнень. Вивчення термінів, пов'язаних із сучасними технологіями, допомагає краще зрозуміти, як змінюються стратегії війни та як нові технології впливають на інші. У роботі підкреслюється важливість уніфікації військової термінології, а також роль лінгвістичних досліджень у вирішенні практичних проблем, пов'язаних з перекладом і адаптацією нових термінів до інших мов.

Ю. О. Лукіянчук запропонувала типологію військових термінів, яка базується на родах і видах Збройних Сил України: сухопутні, військово-морські, повітряні, зв'язкові та інженерні війська. Мовознавець З. О. Дубинець розрізняє назви, включаючи людей, які працюють у військовій сфері; озброєння, техніку та знаки розрізнення; збройні сили, військові частини, стратегії та тактика воєнного бою [Лукіянчук 2017, с. 65].

У галузі мовознавства в Україні існує низка класифікацій військової лексики, які базуються на функціональних критеріях, принципі обмеження функцій, складових елементах тощо. Оскільки військова термінологія тісно

пов’язана з різними тематичними групами в галузі, можна вважати, що жодна класифікація не може бути остаточною та однозначною. Деякі терміни можуть належати до однієї підтеми, а інші можуть належати до кількох підтем.

Військова лексика є окремим класом лексичних одиниць, оскільки вона стосується певних сфер людської діяльності, таких як організація збройних сил, бойове мистецтво та тактика ведення війни, види зброї, газ тощо. І.О. Литовченко, філолог, стверджує, що військово-технічна революція є результатом прогресу в галузі військової техніки завдяки використанню досягнень науки та техніки [Дубинець 2015, с. 169].

Як зазначає В. Литовченко, основою лінгвістичної класифікації термінів є характеристики термінологічних одиниць кожної мови. Він пропонує три різні категорії термінів [Литовченко 2014, с. 75]:

1. За семантичним наповненням лексичних одиниць, за допомогою якого дослідники розрізняють однозначні та багатозначні терміни в певній системі;
2. За обсягом лексичних одиниць, за допомогою якого виділяють авторські терміни, які є універсальними, унікальними та концептуальними;
3. За історичною лексичною мірою, враховуючи, наскільки яка враховує наявність термінів-архаїзмів і термінів-неологізмів у межах певного історичного періоду [Литовченко 2014, с. 75].

Класифікація військової термінології - це процес систематизації лексичного матеріалу, що гарантує його правильне використання і сприяє ефективній комунікації у військовій сфері. Військова термінологія України має свої унікальні особливості, зумовлені технологічним прогресом, розвитком промисловості та змінами у військових стратегіях. Дослідження Дмитра Василенка було зосереджено на класифікації військових термінів за трьома групами: технологічний розвиток, тактика та стратегія, робототехніка та автоматизація. Дослідження підкреслює важливість адаптації військової термінології до сучасних конфліктів, включаючи гібридні війни, кібератаки та використання безпілотних літальних апаратів. Інші класифікації включають

типологію, засновану на видах Збройних сил України, і категорії, засновані на функціональних критеріях. Жодна класифікація не може бути остаточною та однозначною через складність військової термінології та її зв'язок з різними тематичними групами.

Військова термінологія, особливо терміни, пов’язані зі зброєю та технікою, є важливою складовою розвитку української мови. Вона відображає як історичний шлях України, так і її сучасні виклики. Активна адаптація міжнародних стандартів, формування нових термінів і впорядкування існуючої лексики сприяють не лише вдосконаленню комунікації, але й зміцненню національної ідентичності. Українська військова термінологія демонструє готовність до інтеграції у світову спільноту, водночас зберігаючи своє унікальне мовне обличчя.

Поняття та класифікація військової термінології дозволяє систематизувати та аналізувати військову термінологію. Чітка класифікація та розуміння технології сприяє збільшенню ефективності від комунікацій і збільшує точність у плануванні військових операцій. Військова термінологія є дуже важливою складовою військової справи, яка і забезпечує подальшу основу для вирішення сучасних питань.

1.3 Особливості англомовної термінології, специфіка перекладу

Особливості англомовної термінології є актуальним дослідженням в умовах сучасного світу. Військова лексика, особливо англійська, формувалась роками. В сучасному світі наша мова є відображення всього досвіду та наукового процесу. Вся термінологія потребує розуміння її всіх аспектів та особливостей.

Англомовна військова термінологія відіграє ключову роль у глобальній військовій комунікації, будучи стандартом у міжнародних операціях,

підготовці військових кадрів та науково-технічному співробітництві. Особливості цієї термінології зумовлені історичними, культурними та технологічними чинниками, що формують її структуру та використання. Для України, яка інтегрується до євроатлантичного простору безпеки, переклад військової термінології стає стратегічно важливим завданням.

В українській мові іноді бракує усталених синонімів для новітніх військових технологій, що змушує перекладачів створювати нові слова, зберігаючи при цьому точність і зрозумілість. Наприклад, термін «Stealth technology» було перекладено як «технологія малопомітності», щоб відобразити значення приховування від радарів.

Переклад військових текстів потребує комплексного підходу, що враховує не лише мовні, а й культурні та фахові аспекти. Точність і зрозумілість перекладу є критичними, адже помилки можуть призвести до серйозних наслідків у військових діях. Це дослідження присвячене аналізу особливостей англомовної військової термінології та специфіки її перекладу на українську мову.

Військова термінологія включає в себе спеціалізовану лексику, яка є позначенням військових звань, озброєнь, військової стратегії, спорядженнь та різними типами операцій. Військова термінологія відображає культурно-історичний та військовий досвід країни. Розуміння всіх тем дає змогу та основу для розуміння та вивчення структури логічного розташування військових термінів у всіх системах.

Військова термінологія також включає в себе слова та вирази, що відповідають військовим поняттям, а військова-побутова лексика є перехідним явищем між військовою термінологією та загальновживаною лексикою [Мельник 2021, с. 34].

Військова термінологія включає в себе такі особливості:

1. багаторівнева організація описує різні аспекти;
2. використання термінів з інших терміносистем – науково-технічних галузей

3. регламентація найбільш емоційно - експресивних термінів [Василенко 2017, с. 32];

Сфера військової термінології включає всі слова, що представляють військові поняття, війська та запозичені слова з іноземних мов, та і загалом все, що безпосередньо стосується армії. Також, до складу військової термінології входять слова та сполучення, які не позначають належним чином військові поняття, але вживаються переважно у військовому середовищі. Військова техніка характеризується використанням великої кількості військових, наукових і технічних термінів, змінних та стійких виразів, що характерні для галузей військових комунікацій, військової номенклатури, скорочень і спеціальних позначень [Ньюмен 1981, с. 200].

Військова термінологія включає в себе багато лексичних та граматичних особливостей. Деякі з них є загальними рисами англійських військових термінів, які випливають з таких факторів, як характер іноземних мов, зокрема особливості галузі військової науки, а складні ситуації мають характеристики, що випливають з концепції.

Інші лексико - граматичні особливості військової термінології притаманні її ексклюзивності і визначаються насамперед специфікою її формування, яка полягає в домінуючій структурно - семантичній ролі по відношенню до англійської військової термінології, а також її статусом термінологічної системи, що розвивається, на відміну від сформованої і високорозвиненої військової термінології. Найважливішою стилістичною ознакою військово-наукового жанру є логічність викладу. Ця стилістична особливість випливає з основної потреби військово-наукового жанру в отриманні та подальшому поширенні теоретичних і практичних результатів наукових досліджень в різних галузях військової термінології. Значна експресивність викладу, необхідна для підвищення дієвості доказів, є ще однією стилістичною характеристикою цього жанру. З іншого боку, емоційність не була використана для досягнення виразності, оскільки емоційні

вираження, як правило, не характерні для наукової презентації [Балабін 2008, с. 578].

Основною відмінністю всіх військово-технічних текстів є обов'язкова перевага ділової частини, яка включає опис різних технічних пристроїв і правила їх експлуатації. Тексти такого типу в першу чергу включають різноманітні посібники з різних видів озброєння та військової техніки, а також описи нових видів озброєння та військової техніки в спеціальних виданнях.

Технологічний розвиток впливає на постійне оновлення військової термінології. Англійська мова є основною для опису новітніх розробок у сфері озброєння, комунікацій і стратегії. Це спричиняє появу спеціалізованої технічної лексики, яка швидко інтегрується у військові документи та використовується на міжнародному рівні

Крім того, англомовна військова термінологія часто відображає культурні реалії, історичні традиції та доктрину армії англосаксонських країн. Це знаходить своє відображення в термінах, що несуть ідеологічне або символічне значення.

Військова термінологія є особливо важливою в сучасних гібридних конфліктах. Термінологія в війнах допомагає спілкуватися та пропагувати інформацію, використовуючи кіберзброю, пропаганду та економічний тиск. Наприклад, терміни «інформаційні війни» та «кібератаки» стали важливими для опису сучасних методів боротьби. Таким чином, військова лексика змінюється, щоб описувати нові загрози.

Особливістю англомовної термінології в сучасних конфліктах є те, що вона включена до міжнародних документів, які регулюють діяльність НАТО та інших військових альянсів. Це дозволяє забезпечити оперативну сумісність військових сил різних країн, які беруть участь у операціях, які охоплюють кілька країн. Таким чином, військова термінологія стає інструментом дипломатії, що полегшує глобальні конфлікти.

У світлі загрози військових конфліктів у різних регіонах світу вивчення англомовної військової термінології є важливим. Збройні сили США, Англії, Канади та Австралії, а також об'єднані збройні сили НАТО використовують англомовну військову термінологію. Отже, вивчення лексико-стилістичних особливостей і словотвірних моделей військової термінології англійської мови є одним із пріоритетних напрямків сучасного перекладознавства [Лейчик 1986, с. 143].

Дослідник В.В. Балабін визначає військову лексику як "особливий вид спеціальної лексики" у його роботі «Основи військового перекладу». Дослідниця Н.Д. Фоміна розглядає військову лексику як окремий клас лексичних одиниць, які стосуються певних сфер людської діяльності, таких як організація збройних сил, оперативно - тактичне мистецтво, зброя та інше. Військова лексика може бути широко використана і використовується для характеристики соціальної мови. Військова лексика складається з «перехідних явищ між військовою термінологією і загально-вживаним словниковим складом» [Отрішко 2019, с. 27], а також з термінів, які відповідають концепціям військової справи.

Англійська військова термінологія часто має специфічні значення, які ґрунтуються на військових традиціях. Багато слів мають різні значення, все залежить від контексту та завдання, такі семантичні особливості можуть бути створити проблеми для перекладача, бо в українській мові має зберігатись всі можливі варіанти пояснення значення цього слова, як в оригіналі.

Багатозначність слів вимагають точного перекладу, щоб люди розуміли зміст та сенс повідомлення, щоб передати цей зміст потрібно враховувати різні фактори при перекладі. При перекладі військової термінології потрібно чітко провести аналіз тексту, щоб точно передати точність та чіткість сенсу закладеного в зміст, щоб забезпечити точність інформації потрібно бути високо обізнаним та знати всі особливості перекладу цієї термінології.

У військова термінології є терміни, які мають культурні особливості, які відображають культурні події та навіть деякі історичні явища. При перекладі

потрібно адаптувати або написати пояснення, бо для читача, який не знаходиться в тому культурному середовищу.

Самий популярний приклад, який можна навести це "*Uncle Sam*", цей термін можна перекласти як "Американська армія", для українського читача це буде не зрозуміло без пояснень, або без контексту.

Військова термінологія особлива й тим, що не тільки історичний вплив може змінити її, а й технологічний. З часом з'являються нові терміни та слова, які потрібно адаптувати до цієї термінології. Ці всі терміни з'являються після певного досвіду та усвідомлення, що світ змінюється, виникають "*ceberwarfare*", тобто кібернетичні війні. Ці терміни потрібно вводити, щоб усвідомлювати та уникати нових загроз в результаті війн та впливу технологій на них.

Потрібно завжди дивитись на контекст речень, щоб не було помилок при перекладі багатозначних термінів. При перекладі потрібно добре орієнтуватись в контексті та в військових термінах, бажано володіти інформацією про те як працюють військові загалом.

Загалом до військової термінології відносяться всі слова та фрази, які описують поняття, пов'язані зі збройними силами, військовою справою, війною. Крім того, науково-технічні терміни також включають лексику, пов'язану з військовими поняттями. Військова термінологія може включати слова та сполучення, які використовуються лише у військовому середовищі та є маловідомими або зовсім невідомими широкому загалу; також емоційно забарвлені елементи військової лексики, які зазвичай є стилістичними синонімами відповідних військових термінів [Іграк 2017, с. 55].

Англійська військова термінологія часто має специфічні значення, які ґрунтуються на військових традиціях. Багато слів мають різні значення, все залежить від контексту та завдання, такі семантичні особливості можуть бути створити проблеми для перекладача, бо в українській мові має зберігатись всі можливі варіанти пояснення значення цього слова, як в оригіналі.

Багатозначність слів вимагають точного перекладу, щоб люди розуміли зміст та сенс повідомлення, щоб передати цей зміст потрібно враховувати різні фактори при перекладі. При перекладі військової термінології потрібно чітко провести аналіз тексту, щоб точно передати точність та чіткість сенсу закладеного в зміст, щоб забезпечити точність інформації потрібно бути високо обізнаним та знати всі особливості перекладу цієї термінології.

Потрібно завжди дивитись на контекст речень, щоб не було помилок при перекладі багатозначних термінів. При перекладі потрібно добре орієнтуватись в контексті та в військових термінах, бажано володіти інформацією про те як працюють військові загалом.

Військова термінологія може відображати культурні та історичні реалії англомовних країн, культурна різниця у значенні окремих термінів потребують адаптації термінів для україномовної людини, також бажано написати пояснення. Часто терміни мають незрозумілі культурні значення термінів, і якщо не врахувати це в перекладі, то є ризик невірного сприйняття інформації. Важливо врахувати та знати для кого перекладається тест, для якої аудиторії [Зайцева 2019, с. 96].

У військова термінології є терміни, які мають культурні особливості, які відображають культурні події та навіть деякі історичні явища. При перекладі потрібно адаптувати або написати пояснення, бо для читача, який не знаходиться в тому культурному середовищу.

Військова термінологія особлива й тим, що не тільки історичний вплив може змінити її, а й технологічний. З часом з’являються нові терміни та слова, які потрібно адаптувати до цієї термінології. Ці всі терміни з’являються після певного досвіду та усвідомлення, що світ змінюється, виникають “*cyber warfare*”, тобто кібернетичні війні. Ці терміни потрібно вводити, щоб усвідомлювати та уникати нових загроз в результаті війн та впливу технологій на них.

Також, як невід’ємною складовою військової термінології є ідіоми, які можуть містити значення пов’язані з бойовими діями. Ідіоми допомагають

швидко передавати інформацію. Вони стають популярними серед військових, бо це посилює єдність серед них.

Можна сказати, що військові ідіоми є однією з важливих частин мовної культури військових, вони можуть використовувати їх так як і в критичних ситуаціях, так і в побутових, бо це стає частиною їх життя. Це показує, що військові ідіоми можуть впливати і на цивільних людей теж, під впливом військових, бо військові серед нас і взагалі ідіоми виражають широкий спектр життєвих ситуацій у простій та зрозумілій формі.

Можна підсумувати, що англомовна військова термінологія є дуже унікальною системою для діалогів між військовими, вона є точною, зрозумілою та дуже ефективною. Ця термінологія є особлива тим, що вона відрізняється він всіх інших форм комунікацій між людьми. Вона володіє термінами, спеціальними скороченнями та знаходиться під постійним впливом історичних, культурних та технологічних змін. Ця термінологіє змінюється одночасно зі світом, що нас оточує і що саме головне забезпечує військових швидким та зрозумілим способом комунікації.

ВИСНОВКИ ДО І РОЗДІЛУ

У цьому розділі розглядаються історичні етапи розвитку військових термінів, їх класифікація та особливості англійської розмовної військової лексики. Виявляється, Військова термінологія відображає еволюцію суспільства, технічний прогрес і зміни у військовій практиці. І. глобалізація сильно постраждала від технічного прогресу і геополітичних змін, від періоду Другої світової війни до сучасних конфліктів.

Окремо аналізувався підхід до класифікації військових термінів, що включає лексико-семантичні, функціональні та історичні аспекти. Військові

терміни систематизовані за тематичними групами, які відповідають деталям різних видів військ: Сухопутних, повітряних, морських і т.д. це дозволяє більш детально проаналізувати їх використання і значення в контексті різних військових завдань.

Англомовні військові терміни характеризуються єдністю і високим рівнем стандартизації. Але в той же час для нього характерні двозначність терміна і його тісний зв'язок з технічними поняттями, що значно ускладнює процес перекладу на українську мову.

В результаті цього дослідження було встановлено, що військова термінологія є важливим інструментом забезпечення точності, ясності та ефективності комунікацій у військовій сфері. Його дослідження та стандартизація відіграють важливу роль у міжнародному військовому співробітництві, особливо в контексті глобалізації.Військова термінологія є ключовим елементом мовної системи, який забезпечує точність, зрозумілість і ефективність комунікації у військовій сфері, відображаючи історичний досвід, культурні особливості та сучасні технічні досягнення. Її розвиток проходив через вплив масштабних глобальних подій, таких як Перша і Друга світові війни, Холодна війна, а також сучасні конфлікти, включаючи гібридні та кібервійни. Особливості цієї термінології включають багатозначність слів, що вимагає точного перекладу, інтеграцію технічних термінів, адаптацію до культурних відмінностей та розширення під впливом нових технологій, таких як робототехніка, безпілотні літальні апарати і кіберзброя. Водночас військова термінологія потребує систематизації та створення єдиних стандартів для забезпечення ефективної міжнародної взаємодії, що особливо важливо в умовах глобалізації. Вона не лише виконує функцію інструменту комунікації, а й відображає динамічні зміни у військовій, соціальній, політичній і технологічній сферах, що робить її вивчення та вдосконалення важливим напрямом для лінгвістики, перекладознавства та військової науки.

РОЗДІЛ 2
АНГЛОМОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕЇНІКИ ТА ОЗБРОЄННЯ: СТРУКТУРНО-СЕМАТИЧНИЙ І ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ

2.1 Класифікація англомовної термінології на позначення військової техніки та озброєння

Класифікація англомовних термінів військової техніки та озброєння передбачає поділ термінів за структурними та семантичними ознаками. Ця класифікація допомагає забезпечити точність і ясність щодо військової техніки та її функцій. Нижче ми розглянемо цю класифікацію більш детально. Класифікація за структурними аспектами. Структурна класифікація військових термінів зосереджена на тому, як побудовані терміни, включаючи слова, сполуки, абревіатури, акроніми, скорочення та технічні фрази.

На сьогоднішній день існує різноманіття поглядів на класифікацію термінів та військових термінів. Кожна із класифікацій представляє собою певну цінність і має право на існування, оскільки кожна окреслює певну конкретну особливість терміна. Можна стверджувати, що термінологія є динамічною системою мови, яка постійно розвивається та потребує все нових розвідок. Військові терміни досліджені недостатньо, тому в перспективі очікують на ґрунтовні дослідження.

Дослідник Ю. О. Лукіянчук запропонував класифікацію військових термінів за тематикою, відповідно до видів Збройних Сил [Лукіянчук 2017, с. 65] Дослідник поділяє п’ять груп, які стосуються військової термінології. Результати цього дослідження можуть бути використані при підготовці студентів філологічного спрямування, зокрема військових перекладачів та мовознавців.

Класифікація військових термінів на позначення зброї та техніки:

- Терміни Сухопутних військ (включають терміни: танків, ракет, бойових машин):
- Терміни Військово-морських Сил (включають зброю морського плану, такі як кораблі, катери, морська авіація та інші типи зброї):
- Терміни Військово-повітряних Сил (включають терміни літаків, винищувачів, гелікоптерів, транспорту для евакуації, бомбардувальники):.
- Терміни військового зв'язку (техніка для підтримки зв'язку між військовими)
- Терміни Піхотних військ (ручна зброя та техніка яка є переносною, міни, гранати)

Військова термінологія є важливим інструментом для координації та ефективної взаємодії між військовими підрозділами. Офіційна термінологія усуває двозначність і забезпечує стандартизацію, жаргон і сленг сприяють неформальному спілкуванню, а абревіатури та акроніми економлять час і підвищують ефективність у критичних ситуаціях.

Також було проведено аналіз сайтів по класифікації англомовних термінології. Опис сучасної техніки та озброєння вимагає використання військових термінів. Терміни, які використовуються в англійській мові, дозволяють точно передавати характеристики, функції та призначення військових засобів. За допомогою інформації, яка знаходилась на сайті MilWord.net, було розроблена класифікації англомовних термінології для позначення військової техніки лексики [АУСВТСТА].

- Бронетехніка та наземні системи "*Tank brigade*" – танкова бригада. Сайт описує цей термін як основну бойову одиницю у військових операціях із використанням танків. Наприклад, танки типу "*Leopard 2*" входять до складу таких бригад. "*Field artillery*" – польова артилерія. Цей термін охоплює різні системи, зокрема гаубиці, які використовуються для вогневої підтримки сухопутних військ;

- Авіація “*Chief Master Sergeant of the Air Force*” – головний майстер-сержант Повітряних сил. На MilWord.net пояснюється, що цей термін позначає найвищий сержантський ранг у Повітряних силах США. “Bomber – бомбардувальник. Наприклад, “B-52 *Stratofortress*” зазначається як класичний приклад авіації далекого радіусу дії;
- Системи управління та зв'язку *“Signal operations center*” – вузол зв’язку. Цей термін описує об’єкти, що забезпечують координацію та обмін інформацією між підрозділами. “*Timelines of establishing communication*” – своєчасність встановлення зв’язку. Словник наголошує на важливості оперативного управління зв’язком у бойових умовах [АУСВТСТА];
- Інженерні війська “*Combat engineer support*” – інженерне забезпечення бойових дій. Сайт наводить приклади використання інженерних підрозділів для прокладання мостів або розмінування територій. “*Entrenchment*” – фортифікаційне обладнання. Цей термін стосується спорудження укріплень на полі бою.

Джерело інформації э словник, спеціалізований на вивченні військової термінології. Він детально розглядає терміни, їх значення та застосування в реальному світі. Зміст ресурсу базується на рекомендаціях міжнародних організацій, таких як НАТО, офіційних документах та англомовних словниках [АУСВТСТА].

Цінність сайту полягає в тому, що він структурує термінологію за тематичними напрямками, що дозволяє користувачам легко орієнтуватися в широкому спектрі понять.

Матеріалами дослідження стали 295 термінів з словнику [АУСВТСТА], дозволило розглянути англомовну термінологію, яка використовується для опису військової техніки, збройних сил і їхніх функцій. Цей ресурс корисний для студентів, аналітиків і військових перекладачів, оскільки в ньому детально описано бронетехніку, авіацію, інженерні підрозділи та системи управління.

Для подальшого вивчення військової термінології MilWord.net є чудовим місцем, оскільки він пропонує точні та актуальні дані.

Також було проаналізовано спеціалізовані сайти для проведення класифікації військових технологій. Я, проаналізував класифікації, які поділені за критеріями функцій, типом, характеристиками які є в військовій сфері.

Семантична класифікація військових термінів зосереджується на значенні та функції терміна. Ця класифікація групує терміни за типом, функцією, призначенням та специфічними характеристиками, кожна з яких відіграє свою роль у роботі.

Класифікація за функцією та призначенням. Цей термін стосується зброї та інструментів військової термінології, характеризуються використанням складних багатокомпонентних виразів. Такі терміни зазвичай створюються шляхом додавання нових функцій до основного кореня терміна, що в, призначених для захисту, екранування або інших оборонних цілей. - Приклади: «захисний одяг», «ракети-перехоплювачі» (ракети для нейтралізації вхідних загроз), «бункери».

Оборонне обладнання: ця категорія включає терміни, що стосуються зброї та обладнання, які в першу чергу використовуються для відбиття або нейтралізації ворога. Наприклад, «штурмова гвинтівка», «протитанкова ракета», «бомбардувальник» тощо. Обладнання для спостереження та розвідки: відноситься до обладнання, що використовується для збору розвідувальних даних, спостереження та розвідки. Приклади: «розвідувальний безпілотник», «прилад нічного бачення», «радар спостереження»[Collins Dictionary].

Класифікація за типом технології або механізму

- Кінетична зброя: Кінетична зброя: термін, що описує зброю, яка завдає шкоди за допомогою фізичної сили або удару. Приклади: «кулі», «снаряди», «торпеди».

- Вибухова зброя: вибухова зброя: термін, що позначає зброю, яка завдає шкоди за допомогою вибухової сили. Наприклад, «гранати», «міни», «вибухові речовини».
- Керована та некерована зброя : керована зброя - це зброя, яку можна спрямувати на ціль, тоді як некерована зброя рухається за балістичною або заздалегідь визначеною траєкторією. Приклади, наприклад, «керовані ракети» і «некеровані ракети».
- Обладнання радіоелектронної боротьби (РЕБ): часто націлене на системи зв'язку та радари. Приклади: наприклад: «глушилки» (використовуються для глушіння зв'язку), «системи протидії» (призначені для ухилення від виявлення або перехоплення)[GlobalSucurity.org].

Класифікація за фізичними та експлуатаційними характеристиками - Дальність дії: терміни в цій підкатегорії вказують на дальність дії зброї, наприклад, «велика дальність», «середня дальність», «мала дальність». Наприклад, «ракети великої дальності», «зенітні ракети малої дальності». - Мобільність: терміни, засновані на мобільності, вказують на те, чи є обладнання стаціонарним, мобільним або переносним. Приклади: «стаціонарні артилерійські системи», «мобільна артилерія», «переносні протитанкові ракети».

Класифікація за бойовою роллю та стратегією. Терміни в цій категорії описують обладнання на основі його стратегічної функції або ролі на полі бою. Допоміжне обладнання: допоміжне обладнання: включає обладнання, яке підтримує виконання основних бойових функцій, таких як транспортування та медичне забезпечення. Приклади: «медичні вертольоти», «транспортні засоби постачання», «транспортні засоби матеріально-технічного забезпечення».

Стратегічна і тактична зброя: терміни, які розрізняють зброю, що використовується для досягнення ширших, довгострокових цілей (стратегічна зброя), і зброю, призначену для негайних, короткострокових оперативних

цілей (тактична зброя). Приклади: «стратегічний бомбардувальник» і «тактична ракета».

Класифікація англійських термінів для військової техніки та озброєння має вирішальне значення для забезпечення точності та ясності щодо військової техніки та її функцій. Існують різні точки зору на класифікацію термінів, кожна з яких визначає конкретну особливість терміна. Дослідник запропонував класифікацію за темою, розділивши військову термінологію на п'ять груп: сухопутні війська, військово-морські сили, військово-повітряні сили, військові засоби зв'язку та піхотні війська. Офіційна термінологія забезпечує стандартизацію, тоді як сленг та жаргонізми сприяють неформальному спілкуванню. Також була розроблена система класифікації за функціональними та семантичними аспектами, що групує терміни за типом, функцією, призначенням та специфічними характеристиками. Семантична Класифікація фокусується на значенні та функції терміна, тоді як функціональна класифікація класифікує терміни за типом, функцією та характеристиками. Цей термін можна класифікувати за його функцією, призначенням, типом технології, фізичними та експлуатаційними характеристиками або бойовою роллю та стратегією.

2.2 Проблеми перекладу англомовної військової термінології українською

Військова термінологія за дослідженням В. М. Шевчука, визначається як впорядкована сукупність військових термінів мови, що відображають понятєвий апарат військової науки та, ширше, військової справи і пов’язані з формами й способами ведення війни, питаннями стратегічного використання збройних сил, а також тактичного використання об’єднань, з’єднань, частин і

підрозділів, з їхньою організацією, озброєнням і технічним оснащенням [Шевчук 2015, с. 312].

Особливістю англо-українського військового перекладу та проблемами, пов’язаними з ним, є те, що перекладач має враховувати багато речей, коли перекладає військові терміни: двозначність, труднощі з розпізнаванням термінів і те, наскільки вони відрізняються від загального слова з прагматичної точки зору.

У навчанні військових перекладачів необхідно зосереджувати увагу на когнітивних стратегіях та інтерактивних методах для розуміння багатозначності термінів.

Військова термінологія часто залежить від контексту для її точного тлумачення. Переклад цих термінів поза контекстом може призвести до двозначності або неправильного тлумачення. Крім того, динамічний характер військових операцій означає, що термінологія з часом змінюється, адаптуючись до нових технологій, тактик і стратегій. Перекладачі повинні бути в курсі останніх подій в обох мовах, щоб гарантувати, що їхні переклади відображають сучасне використання та розуміння військової термінології. Крім того, їм потрібен доступ до спеціалізованих ресурсів, таких як глосарії, словники та експертів, щоб перевіряти точність своїх перекладів.

У сфері зброї та техніки існує синонімія між термінами, які стосуються зброї та техніки. Це може бути результатом регіональних відмінностей або різних підходів до опису технічних характеристик. Наприклад, слова «танк» і «броньований транспортний засіб» можуть бути вживані як синоніми, хоча їхні функціональні функції можуть відрізнятися залежно від ситуації.

Згідно з А.В Шевченко, вибір відповідного синоніма залежить від стилістичних характеристик тексту та аудиторії. Щоб запобігти плутанині між синонімами, при перекладі військових текстів для міжнародних організацій бажано використовувати стандартизовану термінологію.

У сфері зброї та техніки слова «зброя» та «техніка» є синонімами. Це може бути результатом різних методів опису технічних характеристик або

регіональних відмінностей. Наприклад, «танк» і «броньований транспортний засіб» можуть бути синонімами, хоча їхні значення можуть відрізнятися залежно від контексту.

Як стверджує А.В Шевченко, вибір правильного синоніма залежить від стилю тексту та аудиторії. При перекладі військових текстів для міжнародних організацій бажано використовувати стандартизовану термінологію, щоб уникнути плутанини між синонімами[Шевченко 2018 с.76].

Омонімія в термінології зброї та техніки: омоніми можуть мати різне значення залежно від контексту, що робить переклад важким завданням. Наприклад, слово «mine» може означати як «шахту», так і «міну». Вибір правильного значення може бути складним без додаткових пояснень контексту.

Військова термінологія є важливою як у суспільній, так і у військовій комунікації. Наприклад, деякі терміни, які походять з військової лексики, такі як «дрон», «ракета» та «кібербезпека», активно проникають у цивільне середовище та впливають на те, як люди сприймають технології та безпеку. Цей процес демонструє взаємодію між соціальною трансформацією та військовою культурою.

Психолінгвістичний аспект також стосується того, як термінологія впливає на образу противника. Терміни, які використовуються в медіа, формують певний дискурс, який може вплинути на громадську думку. Наприклад, терміни «терорист», «сепаратист», «агресор» часто використовуються для політичних цілей, створюючи емоційні оцінки.

І.О Коваль. писав, що аналіз семантичного оточення допомагає запобігти омонімії. Наприклад, слово «mine» висловлюється як «міна» у терміні «система виявлення мін землі», тоді як слово «шахта» означає «шахту». Контекстуальний аналіз залишається ключовим інструментом для уникнення омонімії, а також для визначення синонімів, які найбільш відповідають ситуації [Коваль 2020 с.45].

Завдяки структурно - семантичному підходу можна вивчити взаємозв'язок між формою та значенням термінів. І.О Коваль стверджує, що цей метод є особливо важливим для термінології зброї та техніки, де точний переклад є важливим для передачі технічної інформації. Лакофф запропонував когнітивну стратегію, яка покращує розуміння концептуального контексту та зменшує ймовірність неправильного перекладу.

А. В. Шевченко зазначив, що структурно-семантичний аналіз, враховуючи функціональну та культурну специфіку термінів, допомагає перекладачам систематизувати їх і уникати семантичних помилок.

Можна сказати, що військова термінологія - це складне мовне явище, що характеризується складними багатокомпонентними виразами, культурними та соціальними конотаціями та динамічною семантикою. Вивчення військової термінології має вирішальне значення для розуміння принципів формування військових термінів, їх декомунізації та перекладу в умовах міжмовного спілкування. Військові терміни часто мають багато значень, що вимагає уваги до контексту, культурних та соціальних нюансів та концептуальних моделей. При перекладі вибір методу залежить від мети і аудиторії, а використання стандартизованої термінології необхідно для того, щоб уникнути плутанини між синонімами.

Військова термінологія є динамічним і багатогранним аспектом лінгвістики, який відображає технічні, культурні та соціальні особливості. Її вивчення сприяє глибшому розумінню принципів словотворення, семантичних моделей та впливу контексту на інтерпретацію значення. Дослідження в цій галузі виявляють тенденції до полісемії, омонімії та синонімії, що ускладнює переклад, але також відкриває нові можливості для розвитку когнітивного та семантичного підходів до аналізу термінів. Розуміння структурно-семантичних та культурних особливостей термінів дозволяє підвищити точність перекладу і зробити його зрозумілим для міжнародної аудиторії.

Військова термінологія глибоко вкорінена в культуру та історію збройних сил країни. Переклад цих термінів вимагає не лише знання мови, але й глибокого розуміння культурного контексту. Те, що може вважатися прийнятним або доречним в одній культурі, може не перекладатися безпосередньо в іншій. Наприклад, терміни, пов'язані з військовими званнями, найменуваннями підрозділів або навіть системами озброєння, можуть мати різні конотації або історичне значення в англомовних країнах порівняно з Україною. Перекладачі повинні знати про ці культурні нюанси, щоб забезпечити точний переклад, ненавмисно не спричинивши образи чи плутанини.

Військові терміни характеризуються використанням складних багатокомпонентних виразів. Такі терміни зазвичай створюються шляхом додавання нових функцій до основного кореня терміна, що збільшує його семантичні можливості. Наприклад, така конструкція може містити скорочення, скорочення, з'єднання, а також передавати образне значення, яке зазвичай використовується у військовій термінології. Глобалізація та міжнаціональна співпраця сприяють стандартизації термінів, але також викликають розбіжності через різне лексичне значення в різних мовах

Однією з областей роботи є вивчення тенденції до спрощення або ускладнення термінів в залежності від контексту застосування [Лисенко 2022, с. 26].

Семантика військових термінів динамічна завдяки інтеграції нових концепцій, спричинених технологічним прогресом та змінами у військовій стратегії. Цей термін часто включає культурні та соціальні конотації, що відображають звичаї країн, якими розмовляють носії мови, такі як США та Великобританія. Наприклад, вивчення військової термінології показує, що вона характеризується виразністю, метафорою та широким використанням у військових умовах.

Однією з основних проблем перекладу військових термінів є багатокомпонентна структура, яка може втратити частину свого змісту під час

перекладу. Найпоширенішими методами є обчислення, описовий переклад та транскрипція та транслітерація. Вибір методу залежить від мети перекладу та рівня знань аудиторії.

Одним із ключових викликів у вивченні військової термінології є врахування міжкультурних особливостей, адже терміни часто відображають історичні та соціальні аспекти країн-носіїв мови. Наприклад, американська військова термінологія активно використовує ідіоми та метафори, що можуть бути малозрозумілими для інших культур. Успішний переклад потребує не лише лінгвістичної адаптації, а й культурної інтерпретації, яка дозволяє зберегти зміст та функцію терміну в іншомовному контекст

У сучасній лінгвістиці військова термінологія є важливим компонентом спеціалізованих мов, який активно досліджується. Структурно-семантичний аналіз військових термінів вивчає словотворення, семантику, прагматику та різні способи використання.

Семантичний аналіз, який вивчає такі речі, як полісемія (багатозначність слів) і омонімія (слова, що звучать або пишуться однаково, але мають різні значення), є важливим у дослідженнях військової термінології. Це питання є важливим, оскільки військові терміни часто мають різні значення, які можуть змінюватися залежно від контексту, і переклад вимагає особливої уваги.

Зокрема, в дослідженні, яку досліджують такі вчені, як Хайне, Коскелла та Мерфі, вони звертають увагу на важливість контексту для визначення правильного значення терміну. Розуміння концептуальних моделей, які лежать в основі військових термінів, дозволяє більш точно передавати їхні значення в інших мовах, враховуючи особливості військового середовища.

Також, Коскела та Мерфі, стверджують, що розуміння значень термінів вимагає уваги до концептуальних моделей, які лежать в основі цих слів. Зокрема, когнітивна лінгвістика є корисною для дослідження того, як терміни формуються в нашій свідомості та змінюються відповідно до ситуації та актуальних потреб. Це добре підходить для використання термінів у різних сферах військових операцій, від технічних до стратегічних. Щоб правильно

перекладати терміни на концептуальному та лексичному рівні, важливо зрозуміти ці концептуальні відмінності [Smith 2017, с. 275].

Полісемія зброї та техніки в військовій теріології, широко використовується, Залежно від ситуації один і той самий термін може мати кілька значень. Коли ви перекладаєте ці терміни, важливо враховувати як лексичне значення, так і ситуацію.

Коваль І.О. пише, що зміни в розумінні техніки можуть призвести до полісемії зброї. Наприклад, слово «пусковик» може означати як сам механізм запуску ракети, так і програмне забезпечення для навігації ракети. Для того, щоб люди не зрозуміли, перекладач повинен подумати про функціональне значення термінів, який використовується в тексті.

Перекладач, який спеціалізується на перекладі військових текстів, повинен мати високий рівень тематичної компетентності, включаючи знання про військову техніку та спорядження, особливості звань, військове підпорядкування та процедури, а також загальне розуміння військових термінів.

У своїх роботах українські дослідники Л. О. Лисенко та І.О. Поліщук звертають увагу на те, що забезпечення точності перекладу залежить від ретельного аналізу контексту та співпраці з військовими експертами [Лисенко 2022, с. 136].

Військова термінологія глибоко вкорінена в культуру та історію збройних сил країни. Переклад цих термінів вимагає не лише знання мови, але й глибокого розуміння культурного контексту. Те, що може вважатися прийнятним або доречним в одній культурі, може не перекладатися безпосередньо в іншій. Наприклад, терміни, пов'язані з військовими званнями, найменуваннями підрозділів або навіть системами озброєння, можуть мати різні конотації або історичне значення в англомовних країнах порівняно з Україною. Перекладачі повинні знати про ці культурні нюанси, щоб забезпечити точний переклад, ненавмисно не спричинивши образи чи плутанини.

Військова термінологія часто залежить від контексту для її точного тлумачення. Переклад цих термінів поза контекстом може призвести до двозначності або неправильного тлумачення. Крім того, динамічний характер військових операцій означає, що термінологія з часом змінюється, адаптуючись до нових технологій, тактик і стратегій. Перекладачі повинні бути в курсі останніх подій в обох мовах, щоб гарантувати, що їхні переклади відображають сучасне використання та розуміння військової термінології. Крім того, їм потрібен доступ до спеціалізованих ресурсів, таких як глосарії, словники та експертів, щоб перевіряти точність своїх перекладів.

Військова термінологія є високотехнічною та спеціалізованою, часто включає в себе акроніми, абревіатури та жаргонізми, характерні для збройних сил. Переклад цих термінів вимагає не лише лінгвістичних знань, а й технічних навичок у військовій справі. Більше того, багато військових термінів мають кілька значень залежно від контексту, в якому вони вживаються. Перекладачі повинні володіти глибоким розумінням військових понять і термінології, щоб точно передати їх значення мовою перекладу. Це вимагає великих досліджень і знайомства з військовою доктриною, обладнанням, процедурами та протоколами.

Переклад військової термінології також включає роботу з акронімами. У військовій сфері англійська мова багата на скорочення. Наприклад, слова «*AWACS*» (*Airborne Warning and Control System*) і «*IADS*» (*Integrated Air Defense System*) описують складні системи та їхні функції.

Перекладачі стикаються з проблемою вибору відповідника, який буде зрозумілим для українських військових, зберігаючи при цьому технічну точність. Часто використовується калькування або створення акронімів, адаптованих до особливостей української мови.

Отже, переклад військової термінології з англійської на українську мову пов'язаний з численними труднощами, зумовленими лінгвістичними, культурними, контекстуальними та технічними факторами. Подолання цих труднощів потребує кваліфікованих перекладачів, які володіють не лише

мовними знаннями, але й глибоким розумінням військової справи та крос-культурною компетентністю. Ефективна комунікація в багатонаціональних військових операціях залежить від точного і достовірного перекладу термінології. Усвідомлюючи та вирішуючи проблеми, притаманні перекладу військової термінології, перекладачі можуть забезпечити чіткість, однозначність та ефективність комунікації між союзними військами, тим самим сприяючи успіху військових місій та операцій.

2.2.1 Лінгвістичні проблеми перекладу англомовної військової термінології українською. Переклад військової англомовної термінології є надзвичайно важливим у сучасних умовах, особливо для України, де інформаційна та військова співпраця з англомовними країнами потребує точного й адекватного відтворення термінів. Військова лексика включає вузькоспеціалізовані терміни, які відображають стратегічні, тактичні, технічні й організаційні аспекти. Проблематика перекладу пов’язана з особливостями англійської та української мови, а також із необхідністю збереження точності, лаконічності й стилістичної відповідності.

При адаптації спеціалізованих термінів, фраз і понять з англійської мови до української мови виникають лінгвістичні проблеми. Вони пов’язані з культурними та мовними особливостями.

Калькування теж є однією з проблем при перекладі військової термінології. Калькування – це переклад термінів дослівно з іншої мови. Це може спричиняти непорозуміння та проблеми при розумінні інформації, тому потрібно також приділяти більше уваги контексту та аналізу текстів. Якщо оригінал базується на концесії, якої немає в мові та військовій термінології, то термін може неправильно передати зміст та сенс [Балабін 2002, с. 19].

За словами Зайцевої М. О., це частий підхід у перекладі, проте не завжди доречний, особливо для термінів, що мають інші культурні конотації. Для уникнення проблем з цим потрібно дивитись на контекст речень, перекладати

термін без двозначності, що саме головне потрібно дізнаватись за правильність перекладу в спеціалістів, щоб сенс речень був точно переданий.

Переклад багатьох військових термінів є відсутнім в українській мові, що створює проблеми для перекладачів. В деяких термінах немає прямих еквівалентів, і тому деякі терміни можуть бути до кінця не зрозумілі, і тоді потрібно буде пояснювати та давати додаткову інформацію. Наприклад, "*Cluster munitions*" – цим терміном називають кластерні боєприпаси, в українській мові немає еквівалентна. Дослідник В.О. Артюх зазначає, що складність адаптації нових понять пов'язана із прагненням до максимальної точності при збереженні мовних норм українсько [Ігрaк 2017, с. 60].

До лінгвістичних проблем також можна віднести переклад скорочень та абревіатур. При перекладі таких термінів перекладач повинен розуміти, чи потрібно залишати скорочення чи робити переклад, так як його робити. Чи робити дослівний переклад чи написати абревіатуру українською, та просто написати значення. Є терміни, які вже відомі українця, але я думаю, що краще писати пояснення, бо військову термінологію повинні розуміти без проблем для подальшої роботи. Наприклад, як «*IED*» (саморобний вибуховий пристрій) та «*AWACS*» (повітряна система попередження та управління). Переклад без контексту може призвести до плутанини. Наприклад, проста транслітерація «*IED*» може бути неправильно витлумачена. Де це можливо, надавите повний переклад, коли вперше вживаєте стандартизовану абревіатуру. Переклад «*IED*» як «СВП» (саморобний вибуховий пристрій) дозволяє читачеві ознайомитися як зі значенням, так і з абревіатурою [Glossary of Military Terms].

Оскільки військові тексти часто впливають на те, як люди сприймають інформацію, важливо передавати не лише зміст, але й емоційне навантаження. Дослідник К.Ю. Ігрaк досліджує емоційно забарвлену лексику війни. Військові тексти, особливо новинні, мають емоційне та політичне навантаження, крім інформації. Військова лексика, наповнена емоціями, має два наслідки. Вони створюють певне ставлення до подій, описуючи військові

реалії. Наприклад, термін «*friendly fire*» сприймається нейтрально в технічному контексті в англомовних текстах, але в українській мові він викликає негативні асоціації з трагедією або помилкою [Oxford Reference].

Також до лінгвістичних проблем можна включити терміни, які мають декілька значень, без знання контексту, такі терміни можуть спричинити багато проблем, які можуть мати погані наслідки для майбутніх бойових дій та операцій. Тому такі терміни потрібно, пояснювати, при читанні та перекладу приділяти багато уваги та аналізу, що буле чітке розуміння значення терміну в майбутньому та при подальшій передачі інформації. Через відсутність чіткого контексту військові терміни з кількома значеннями можуть створювати плутанину. Це особливо важливо в бойових умовах, де неправильне розуміння може мати критичні наслідки.

Коли слова отримують нові значення або адаптуються до сучасних потреб, це призводить до багатозначності військових термінів. Наприклад, терміни можуть мати різне значення залежно від конкретних обставин, що робить переклад термінів на інші мови, особливо англійську на українську, складним. Наприклад, “*Sea Wolf Submarine*”, “*M1 Abrams*”, “*AC-130 Spooky*”. Дослідники пропонують системний підхід, який включає аналіз контексту та тлумачення значень відповідно до галузевих правил і вимог аудиторії, щоб уникнути цих проблем. Крім того, це включає в себе розробку детальних глосаріїв і пояснень, щоб супроводжувати перекладені терміни.

Українські дослідники, такі як Н.О. Яценко та М.І. Лемешко, підкреслюють, що через складну семантичну природу військова термінологія потребує постійного вивчення. Наприклад, військові терміни часто використовуються в текстах і словниках, а їхні значення можуть змінюватися в залежності від історичних або культурних подій. Це підтверджує дослідження військової лексики, зокрема аналіз впливу історичних подій на формування термінології, наприклад, подій, пов’язаних із Першою та Другою світовими війнами [Яценко 2009, с. 201].

Переклад англомовної військової термінології є складним завданням, що вимагає системного підходу, врахування контексту та використання методів, спеціально розроблених для цієї роботи. Рекомендації, наведені нижче, можуть допомогти вам забезпечити якісний та точний переклад: [Семенюк 2021, с. 145].

- Контекстуальний аналіз вказує, що перекладати термін, важливо визначити контекст, у якому він використовується.
- Важливо співпрацювати з військовими фахівцями, які добре знають, як використовувати терміни в реальному житті.
- Потрібно створити глосарії військової термінології, які включатимуть переклади, пояснення та приклади їх використання.
- Зважаючи на культурні особливості термінів, які використовуються в військовій сфері, часто мають культурні конотації, які необхідно враховувати.
- Скорочення та абревіатури повинні мати розгорнутий переклад.

Можемо дійти до висновку, що переклад англомовної військової термінології складний процес, який вимагає не тільки розуміння слів та мови, також і знання деталей військової термінології. Для цього потрібно враховувати контекст та дійти до балансу між точністю та якістю перекладу для читача і вміти адаптуватись до нових та незнайомих термінів.

Переклад англійських військових термінів українською дуже складний процес, що вимагає знання мови, військової науки і термінології. Проблеми при перекладі виникають через відсутність прямих еквівалентів, скорочень та неоднозначних термінів.. Аналіз тексту або буквальний переклад можуть призвести до непорозумінь та проблем. Щоб забезпечити точний переклад, перекладач повинен розуміти контекст, звертати увагу на нюанси і консультуватися з фахівцем. Перекладачі повинні поєднувати точність та якість перекладу, але вони також повинні мати можливість адаптуватися до нових та іноземних термінів.

Переклад англомовної військової термінології на українську мову є складним і складним завданням, яке вимагає ретельного підходу. Відсутність прямих еквівалентів, різноманітність значень термінів залежно від контексту, необхідність збереження точності та лаконічності та мовні та культурні відмінності є основними проблемами [Семенюк 2021, с. 145].

Відсутність прямих відповідників, деякі військові терміни в англійській мові, особливо ті, що стосуються новітніх видів озброєнь та технологій, не мають прямих відповідників в українській мові. У деяких випадках еквівалентних термінів немає і в українській мові. Прикладами є такі терміни, як «стелс-технологія» та «розумні бомби». Наприклад, «стелс-технологія» не може бути виражена в українській мові одним словом. Рішення Використовуйте описовий переклад: «стелс-технологія» стає «технологією малопомітності», що передає поняття безпосередньо.

Перекладач повинен мати більше, ніж просто знання мови для вирішення лінгвістичних проблем, таких як калькування, адаптація скорочень і передача багатозначних термінів. Коли використовується емоційно забарвлена лексика, ситуація стає ще більш складною, оскільки важливо передати не лише зміст, але й практичні рекомендації, які формують ставлення до подій.

Переклад військової термінології має вирішальне значення, особливо для України в сучасних умовах. Точний і достатній переклад сприяє ефективній військовій та інформаційній співпраці, сприяє міжнародному обговоренню та підвищує зрозумілість військової комунікації.

2.2.2 Екстралінгвістичні проблеми перекладу англомовної військової термінології українською

Переклад військової термінології є складним завдяки тому, що вона складається з багатьох рівнів, які включають як лінгвістичні, так і екстралінгвістичні елементи. Зокрема, термінологія, використовувана в англійській військовій лексиці, відображає культурні

особливості англомовних країн, їх історію та соціально-політичні умови, які не завжди мають прямі аналоги в українській мовній та культурній традиції.

Екстралінгвістичні проблемами полягають в тому що, вони стосуються проблем які по'вязані з особливостями культури, традицій та історії. Ці особливості мають важливу роль в розумінні та перекладу тексту на іншу мову.

На військову термінологію впливають поняття, символи та реалії певного суспільства. Основні ідеї англомовних військових термінів, "*Tomahawk Missile*" – "Ракета Томагавк", цей термін походить від назви індіанської сокири. Це включає історичний контекст, тому потрібно це написати в тексті, що вони походять з американської культури, але їхні значення можуть змінюватися в Україні [АУСВТСТА].

Дослідниця О. Забужко підкреслює, що перекладач не тільки повинен передати зміст, але й адаптувати терміни до української аудиторії, враховуючи культурні особливості. Наприклад, терміни, які використовуються американськими військовими, "*Black Hawk helicopter*" – гелікоптер "Чорний яструб", назва цієї техніки пов'язана з птахом, що вказує на швидкість, силу та є загальним образом хижака., це і охоплює всю культурну специфіку, пов'язану з їх використанням у Сполучених Штатах [Забужко 2017, с. 19].

У своїх дослідженнях О.В. Забужко підкреслює, наскільки важливо враховувати національну ментальність під час перекладу. Зокрема, вона звертає увагу на необхідність адаптації термінів для аудиторії, яка незнайома з англомовними ідеями. Наприклад, терміни, пов'язані з військовою культурою Сполучених Штатів, часто потребують пояснень або адаптації.

Дослідник Ю.О. Липа вивчав, як історичний розвиток термінології впливає на сприйняття термінології. Наприклад, багато англійських військових термінів, пов'язаних із авіацією, походять з Другої світової війни, що може створювати складнощі в українському контексті, оскільки історія війни там є іншою[Липа 2020, с. 198].

Переклад, який потребує врахування історичного, культурного чи технічного контексту, може призвести до лінгвістичних проблем. Наприклад, термін «*ctealth bomber*» охоплює як літак, так і ідею військової стратегії, заснованої на уникненні виявлення противника.

Необхідно також знати про технічні характеристики військових об'єктів. Перекладач повинен розуміти, що «керована ракета» – це не просто «керована ракета». Це ракета з системою самонаведення.

Термінологію формують військові конфлікти, інституції та технології. У дослідженні зазначається, що терміни часто передають військові доктрини та технології певного періоду. Наприклад, "Sherman tank" – цей танк названий на честь генерала Шермана, який має важливе значення для американської історії. Це вимагає від українського перекладача не тільки перекласти слово, але й зберегти історичний контекст.

Сучасна українська мова багато запозичила з західних військових структур, особливо НАТО. Наприклад, "*Heavy artillery*" – в армії НАТО цей термін вказує на гаубиці калібру понад 155мм "M777". Що в українській армії вказує на 203мм "Піон". Відсутність еквівалентів вимагає створення нових термінів, адаптованих до військової традиції України [Фішман 219, с. 240].

Військова термінологія часто має омоніми, що можуть викликати багатозначність. Наприклад, "*Battery*" – цей термін можна перекласти як артилерійський снаряд, так і джерело для живлення техніки. Точний переклад залежить від контексту.

Багатозначність вимагає ретельного аналізу контексту та знання специфіки військової термінології. Неправильний вибір перекладу може призвести до непорозумінь у військовій комунікації, що є критично небезпечним у бойових умовах.

Дослідження К.Ю Іграк зосереджене на впливі культурних і емоційних факторів під час перекладу військової термінології. Дослідник написав, що емоційно забарвлені елементи військової лексики сприймаються в різних культурах. Наприклад, терміни на кшталт *"Patriot"* або *"Hellfire"* мають

глибокий культурний підтекст, який підкреслює певні ідеали, такі як патріотизм, нищівна сила або захист. Дослідник пише, що потрібно адаптувати переклади цих термінів так, щоб зберегти емоційну складову в новому культурному середовищі.

У цьому аналізі розглядаються основні проблеми, що виникають, і пропонуються стратегії для їх ефективного подолання. Деякі назви і терміни в українській мові мають недоречні або неоднозначні культурні конотації, що ускладнює визначення їхнього точного значення.

Приклад: Такі терміни, як ракета «Томагавк» та “гелікоптер «Апач» натхненні культурою корінних американців, але мають обмежений культурний резонанс за межами англомовного світу. Рішення: Транслітерація цих термінів (наприклад, ракета «Томагавк ») часто може бути успішно здійснена за допомогою виносок і додаткового контексту в офіційних або освітніх матеріалах.

Крім того, якщо культурна специфіка не є обов'язковою, для пояснення призначення зброї можна використовувати описовий переклад (наприклад, велика райдужна ракета).

Окремо увага приділяється впливу соціально-історичних чинників на термінологію, наприклад, вибір назв техніки, які відображають історичну значимість для певної країни. Також потрібно за необхідності збалансовувати переклад між буквальним перекладом і передачею контексту.

Англійська військова термінологія має тенденцію бути лаконічною і конкретною, часто надаючи перевагу оперативній ясності та ефективності. В українській мові, особливо через вплив радянського військового дискурсу, іноді надається перевага довгим формальним конструкціям, які можуть здаватися непотрібними або малокорисними в контексті активних бойових дій.

Приклад: такі терміни, як «розвідка», часто є короткими в англійській мові, але в українському військовому контексті повний термін «розвідувальні операції» іноді використовується замість коротших термінів, таких як

«розвідувальні операції». Рішення: використання простіших і зрозуміліших українських термінів (наприклад, розвідка) може відображати стисліcть англійської мови без шкоди для ясності і може зробити комунікацію більш ефективною в напружених ситуаціях. Ця різниця ускладнює переклад, коли терміни стосуються різних військових тактик, звань і методів ведення війни.

Приклад: термін НАТО «спільна операція »стосується міждисциплінарних скоординованих операцій, тоді як радянська доктрина використовувала цей термін для більш ієрархічного підходу. Рішення: використовувати сучасну українську військову термінологію, яка відповідає чинним стандартам НАТО (наприклад, «спільна операція »), і додавати пояснення, де це необхідно, для з'ясування відмінностей. 5. ідеологічні та політичні конотації. Деякі англійські терміни мають ідеологічні конотації, які можуть сприйматися або мають бути нейтралізовані по-іншому в українській мові.

Інше дослідження В.В. Балабіна більш теоретичне, і воно зосереджене на дослідженні семантики військових термінів. Автор звертає увагу на багатозначність (полісемію) термінів, “ *Tank*” – цей термін є унікальним, бо ним можна назвати три різні предмета. Наприклад, це звичайний танк, ємність для зберігання палива та як термін у військових захисна сила. [Балабін 2002, с. 19]

Крім того, дослідження розглядає термінологічні відмінності між військовими структурами різних країн. Наприклад, залежно від того, як зброя чи техніка використовуються в армії США, України чи НАТО, назви можуть означати різні речі. Для точності перекладу В.В Балабін пропонує використовувати спеціалізовані глосарії та класифікувати терміни за функціональними категоріями.

Отже, потрібно сказати, що всі ці терміни показують наскільки важливо дивитись на всі аспекти при перекладі тексту. Для цього потрібно дивитись на різні методи перекладу з англійської мови на українську, та перекладати текст так, щоб слова були в правильному контексті, для забезпечення зміст

сенсом та точністю. Успішне вирішення задач стоїть перед перекладачем також, тому потрібно провести аналіз тексту, що є важливим елементом роботи війська.

Англомовна військова термінологія має тенденцію бути лаконічною і конкретною, часто надаючи перевагу оперативній ясності та ефективності. В українській мові, особливо через вплив европейского військового дискурсу, іноді надається перевага довгим формальним конструкціям, які можуть є корисними та ефективними в контексті активних бойових дій. Наприклад, як такі терміни, як «розвідка», часто є короткими в англійській мові, але в українському військовому контексті повний термін «розвідувальні операції» іноді використовується замість коротших термінів, таких як «розвідувальні операції».

Використання простіших і зрозуміліших українських термінів (наприклад, розвідка) може відображати стислість англійської мови без шкоди для ясності і може зробити комунікацію більш ефективною в напружених ситуаціях. Ця різниця ускладнює переклад, коли терміни стосуються різних військових тактик, звань і методів ведення війни. Наприклад, термін НАТО «спільна операція» стосується міждисциплінарних скоординованих операцій, тоді як радянська доктрина використовувала цей термін для більш ієрархічного підходу.

Потрібно використовувати сучасну українську військову термінологію, яка відповідає чинним стандартам НАТО, наприклад, як «спільна операція », і додавати пояснення, де це необхідно, для з'ясування відмінностей в ідеологічній та політичній конотації. Деякі англійські терміни мають ідеологічні конотації, які можуть сприйматися або мають бути нейтралізовані по-іншому в українській мові.

Переклад військової термінології є складним і багатогранним процесом, який вимагає врахування як лінгвістичних, так і екстралінгвістичних аспектів. Військова лексика тісно пов'язана з культурними, історичними та соціально-політичними особливостями країни-виробника термінів, що створює

додаткові складнощі при її адаптації до іншої мовної та культурної системи. Врахування таких факторів, як культурні символи, історичний контекст і соціально-політичні умови є важливими при перекладі, оскільки вони впливають на розуміння та використання термінів в іншій країні.

Перекладач має не лише точно передати зміст термінів, але й адаптувати їх до української реальності, враховуючи національну специфіку, військові традиції та контекст. Важливим є також збереження емоційної та символічної складової термінів, що має критичне значення для правильного сприйняття термінів в іншій культурі.

Під час перекладу ці екстралінгвістичні елементи повинні бути враховані, щоб текст був точним, повним і відповідним реальності. Перекладач повинен не лише добре володіти мовою, але й добре розуміти контекст, у якому використовується термінологія. Це ускладнює процес перекладу, але він надзвичайно важливий для досягнення міжмовної зрозумілості у військовій сфері.

Загалом, ефективний переклад військової термінології потребує глибокого розуміння як мовних, так і культурних аспектів, а також здатності зберігати точність і контекст у всіх сферах, що пов'язані з термінами. Успішний переклад залежить від правильного аналізу контексту, а також використання спеціалізованих глосаріїв та класифікацій, які допомагають уникнути непорозумінь та забезпечити точність у військовій комунікації.

ВИСНОВКИ ДО ІІ РОЗДІЛУ

Другий розділ дослідження був присвячений класифікації англомовних термінів, що позначають військову техніку та озброєння, а також аналізу перекладацьких труднощів. Класифікація військових термінів за їх структурними та тематичними характеристиками дозволила виявити ключові

категорії, серед яких: бронетехніка, авіація, засоби зв'язку та інженерні війська.

Аналіз перекладу англомовної військової термінології українською мовою виявив значні лінгвістичні та екстралінгвістичні проблеми, що виникають через відсутність прямих еквівалентів, культурні відмінності та семантичну багатозначність термінів.

Лінгвістичні аспекти включають складнощі адаптації скорочень, калькування та передачі емоційного забарвлення, тоді як екстралінгвістичні фактори пов’язані з історичним контекстом, культурними символами та соціально-політичними реаліями, які формують значення військових понять.

Окрему увагу приділено проблемам перекладу військової термінології. Основними викликами є багатозначність термінів, значна кількість абревіатур, культурні відмінності та технічна складність понять. Крім того, англомовна термінологія часто інтегрує новітні технології, що створює потребу в адаптації термінів і навіть у створенні нових, відповідно до особливостей української мови та культури.

Переклад військових текстів вимагає комплексного підходу, який враховує не лише мовні, а й культурні та фахові аспекти. Для ефективної адаптації англомовної термінології необхідна глибока обізнаність перекладача із контекстом, специфікою техніки та особливостями військових систем.

Результати розділу підтвердили важливість систематизації англомовної військової термінології та її адаптації до українського контексту.

Водночас вирішення проблем перекладу потребує підвищення кваліфікації фахівців, стандартизації термінології та створення міжмовних глосаріїв, що сприятиме забезпеченню точності й ефективності комунікації у військовій сфері.

Класифікація термінів за структурними та функціональними ознаками, зокрема тематикою (сухопутні війська, військово-морські сили, авіація тощо), сприяє стандартизації та точності перекладу.

Для ефективної роботи перекладача важливо враховувати контекст, співпрацювати з експертами, створювати глосарії та збалансовувати точність і доступність. Успішний переклад вимагає глибокого розуміння не лише мови, але й культурної специфіки, що забезпечує адекватну передачу змісту в умовах військової комунікації.

ВИСНОВКИ

У цій роботі з’ясовано, що поняття військова термінологія є складним і багатогранним елементом мовної системи. Вона формується під впливом історичних, культурних і технічних чинників, що постійно змінюються. Зокрема, значний вплив на розвиток англомовної термінології мали такі історичні події, як Перша і Друга світові війни, Холодна війна, а також сучасні військові конфлікти, включаючи гібридні війни та кібервійни. У процесі дослідження було встановлено, що з розвитком військових технологій і зміною тактики ведення бойових дій англомовна термінологія постійно збагачується новими словами, поняттями та конструкціями.

У процесі дослідження було ретельно проаналізовано англомовну військову термінологію, яка використовується для позначення озброєння та техніки. Зокрема, було досліджено її структурно-семантичні характеристики. Це було зроблено, щоб отримати розуміння закономірностей формування, класифікації та використання цих термінів. Увага була приділена проблемам перекладу англійської військової термінології на українську мову, зокрема щодо того, як її можна адаптувати до українських умов. Щоб створити єдину базу термінів, було запропоновано класифікувати терміни відповідно до функціональних, технологічних і тематичних критеріїв.

У результаті проведеного дослідження було встановлено, що у результаті історичного, культурного та технічного розвитку англійська військова термінологія має унікальні характеристики. Багато термінів складаються з абревіатур, акронімів і спеціалізованих скорочень, що робить адаптацію до української мови складною. Крім того, було виявлено, що військова лексика часто включає багатозначні слова, значення яких залежить від ситуації. Наприклад, терміни «озброєння» та «тактичні операції» можуть мати різні значення в залежності від контексту, в якому вони

використовуються. Перекладач повинен враховувати як позамовні, так і лінгвістичні елементи.

Основними проблем є багатослівність термінів і труднощі з точним перекладом, коли в українській мові немає еквівалентів. Зміст англомовних термінів залежить від культурних та історичних відмінностей, але вони не мають прямих аналогів в українському контексті. Також, потрібно додати, що військова термінологія може бути перекладена неточно, особливо в офіційних документах і під час міжнародної співпраці.

Що стосується основних методів перекладу, то також важливо зазначити, що транслітерація, калькування, адаптація та пошук функціональних еквівалентів є основними методами, які застосовуються. Наприклад, коли перекладаються терміни, пов’язані зі сучасними технологіями, часто використовується адаптація, яка враховує українські мовні стандарти. Назви моделей техніки чи озброєння перекладаються за допомогою транслітерації; наприклад, «*Leopard 2*» перекладається як «Леопард 2».

Отже, багатогранне завдання вивчення термінології включає не лише роботу з текстом, але й аналіз контексту, в якому використовується терміни. Перекладачі, які мають досвід у військовій сфері, розуміють технічні аспекти та володіють достатньою компетенцією, необхідною для точного та ефективного перекладу. Крім того, необхідно створити двомовні навчальні програми для перекладачів, які спеціалізуються на військовій термінології, а також розробити програми автоматизованого перекладу, які можуть полегшити роботу з великими кількостями даних.

Таким чином, дослідження англомовної військової термінології показало, наскільки різноманітна та складна вона є, а також наскільки важливо створити єдині стандарти перекладу, щоб гарантувати точність і узгодженість комунікації на національному та міжнародному рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.16 «Перекладознавство». Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. 19 с.

2. Балабін В., Лісовський В., Чернишов О. Основи військового перекладу. Київ: Логос, 2008. 578 с.

3. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад. Навчальний посібник для студентів філологічного напряму підготовки. Вінниця: Нова книга, 2010. 232 с.

4. Бондаренко Л.А. Термінологічні трансформації в перекладі військової літератури. *Перекладознавство і міжкультурна комунікація*. Одеса: Астропринт, 2019. С. 21–27.

5. Карась С.П. Особливості адаптації військових неологізмів в українській мові. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія «Філологія», 2018. № 32. С. 67–72.

6. Василенко Д. В. Класифікація військової термінології в контексті сучасних конфліктів. Збірник наукових праць НАН України, 2019. С. 117–123.

7. Василенко Д. В. Розвиток словникового складу англійської мови військової сфери XX – початку XXI століття: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови». Запорізький національний університет, 2017. 32 с.

8. Василюк І. П. Використання калькування під час перекладу військових термінів: переваги та недоліки. Журнал сучасних гуманітарних досліджень, 2022. № 15. С. 88–94.

9. Дубинець З. О. Військова лексика в романі Р. Іваничука «Мальви». *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*, 2015. Вип. 73. С. 169–172.

10. Забужко О. Аналіз національної ментальності та її впливу на переклад термінології, зокрема військової. Монографії, *статті в журналах про ментальність українського суспільства*. Київ : Логос, 2018. 235 с.

11. Зайцева М.О. Особливості перекладу термінів на військову тематику. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова*, 2013. № 10. С. 96–102.

12. Іграк К. Ю. Емоційно забарвлені елементи військової лексики. *Вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. Серія «Лінгвістичні науки»*, 2017. № 25. С. 55.

13. Карабан В. І. Переклад англійської військової термінології: лексичні та стилістичні аспекти. Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2005. 412 с.

14. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. *Граматичні труднощі та жанрово-стилістичні проблеми: навч. посіб. Вінниця*: Нова книга, 2004. 575 с.

15. Карлюк С. В., Левін Є. Д. Особливості перекладу специфічної військової термінології та військового сленгу з англійської мови. Specialized and Multidisciplinary Scientific Researches: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 18 груд. 2020 р. Київ: Logos, 2020. С. 35–38.

16. Коваль І. О. Особливості перекладу військової термінології: когнітивний підхід. Збірник наукових праць. Лінгвістика і переклад. 2020. № 4 (57). С. 45–52.

17. Козаченко І. В. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. *Вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія», 2014*. № 25. С. 166–168.

18. Кравченко Л. М. Словотвірні особливості англійських військових термінів. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету. Серія «Філологія», 2016. № 24. С. 145–151.

19. Липа Ю. Вплив етнічної психології на адаптацію військових термінів, особливо через призму історичного розвитку мови. Праці з етнопсихології. Харків: Основа, 2020. 198 с.

20. Литовченко І. О. Уплив екстра - та інтралінгвальних чинників на розвиток військової лексики української мови. Науковий *вісник Криворізького державного педагогічного університету. Серія «Філологічні студії», 2014*. Вип. 10. С. 75–83.

21. Лукіянчук Ю. О. Способи класифікації військових термінів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна», 2017. Вип. 66. С. 65-67.

22. Лукіянчук Ю. О. Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Київ, 2016. 210 с.

23. Мельник П. П., Юрковська М. М. Визначення поняття військової лексики та підходи до її вивчення. Наукові записки Львівського університету. Серія Філологічна, 2021. С. 34–40.

24. Науменко В. О. Інноваційні методи перекладу військової термінології. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»,* 2020. № 12. С. 53–58.

25. Омельченко Л. Ф. Англомовні військові композити. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*, 2010. № 52. С. 191-195.

26. Омельченко Л. Ф. Розвиток військової термінології XX століття: етапи та особливості. *Мовознавчий вісник*, 2020. С. 45–53.

27. Отрішко К. А. Способи перекладу військової термінології. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах, 2019. № 39. С. 27–33.

28. Рева Л. Г. Внесок Івана Огієнка у мовознавчу науку. Київ: Наукова думка, 2018. 356 с.

29. Сидорук Г. І., Сухляк В. Ю. Калькування, описовий переклад та підстановки під час перекладу термінології наукових текстів, 2016. С. 113–115.

30. Сітко А. В., Отрішко К. А. Способи перекладу військової термінології. Актуальні питання розвитку філологічних наук у 21 столітті. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2017. С. 89–94.

31. Шевченко А. В. Міжмовна комунікація у військовій сфері: проблеми перекладу. *Науковий вісник. Серія: Філологія. 2018*. Вип. 12. С. 76–83.

32. Яценко Н. О. Формування назв військового одягу в українській мові: Монографія. *Київ: Інститут української мови*, Видавничий дім Дмитра Бураго, 2009. 179 с.

33. Disler, A. Language and Gender in the Military. New York: Cambria Press, 2008.

34. Smith, R. Translating Defense: The Evolution of Military Lexicon in Modern English. Cambridge, 2017.

35. Fishman, J. Military Language: Terminological Challenges and Solutions. New York: Springer, 2019.

36. Alcaraz, E., & Hughes, B. Legal and Military Terminology in Translation. London: Routledge, 2002. 320 p.

37. Chilton, P. Language and the Nuclear Arms Debate. London: Pinter, 1985. 192 p.

38. Newmark, P. Approaches to Translation (Language Teaching Methodology Series). Oxford: Pergamon Press, 1981.

39. Newmark, P. A Textbook of Translation. Harlow: Pearson Education Limited, 2008.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

40. Cambridge Dictionary URL: https://dictionary.cambridge.org (дата звернення:18.11.2024).

41. Collins Dictionary URL: https://www.collinsdictionary.com (дата звернення:15.11.2024).

42. Defense.gov Glossary of Military Terms URL: https://www.defense.gov/Resources/Military-Terms (дата звернення:15.07.2024)

43. Longman Dictionary URL: https://www.ldoceonline.com/dictionary (дата звернення:01.11.2024).

44. Merriam-Webster Dictionary. URL: https://www.merriam-webster.com/dictionary/despot (дата звернення:17.10.2024)

45. (АУСВТСТА) MilWord.net URL: https://milword.net/ (дата звернення:15.11.2024).

46. Oxford Learners Dictionaries. URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com (дата звернення:15.11.2020).

47. Oxford Reference. URL: https://www.oxfordreference.com (дата звернення:15.07.2024).

48. WordReference.com. URL: https://www.wordreference.com(дата звернення:10.09.2024).

ДОДАТОК А

НАЗВИ ТЕХНІКИ І ОЗБРОЄННЯ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД

1. AC-130 Spectre/Spooky – Бойовий літак підтримки
2. AGM-114 Hellfire – Керована ракета класу "повітря-земля"
3. AGM-158 JASSM (Joint Air-to-Surface Standoff Missile) – Уніфікована ракета повітря-земля великої дальності
4. AGM-65 Maverick – Керована ракета "Меверік"
5. AGM-88 HARM (High-Speed Anti-Radiation Missile) – Високошвидкісна протирадіолокаційна ракета
6. AH-64 Apache – Ударний вертоліт "Апач"
7. AIM-120 AMRAAM (Advanced Medium-Range Air-to-Air Missile) – Керована ракета "повітря-повітря" середньої дальності
8. AIM-54 Phoenix – Керована ракета "повітря-повітря" великої дальності
9. AIM-9 Sidewinder – Ракета "повітря-повітря" ближнього бою "Сайдвіндер"
10. Air Superiority Fighter – Винищувач для завоювання переваги в повітрі
11. Air-to-Air Missile – Ракета класу "повітря-повітря"
12. Air-to-Ground Missile – Ракета класу "повітря-земля"
13. Airborne Early Warning and Control Aircraft (AWACS) – Літак раннього попередження та управління
14. Aircraft Carrier – Авіаносець
15. Amphibious Assault Ship – Амфібійний десантний корабель
16. Amphibious Heavy Assault Vehicle – Амфібійна важка штурмова машина
17. Amphibious Tank – Амфібійний танк
18. AN/AAQ-33 Sniper Pod – Система наведення для авіації
19. AN/SPY-6 Radar – Радіолокаційна система для есмін

20. AN/TPY-2 Radar – Радіолокаційна система AN/TPY-2
21. Anti-Aircraft Gun – Зенітна гармата
22. Anti-Material Rifle – Антиматеріальна гвинтівка
23. Anti-Radiation Missile (ARM) – Протирадіолокаційна ракета
24. Anti-Satellite Missile (ASAT) – Ракета для знищення супутників
25. Anti-Ship Missile – Протикорабельна ракета
26. Anti-Submarine Warfare Helicopter – Гелікоптер для боротьби з підводними човнами
27. Anti-Tank Missile – Протитанкова ракета
28. Arleigh Burke-class Destroyer – Есмінець класу "Арлі Берк"
29. Armored Assault Vehicle – Штурмова броньована машина
30. Armored Bulldozer – Броньований бульдозер
31. Armored Car – Бронеавтомобіль
32. Armored Personnel Carrier (APC) – Бронетранспортер
33. Armored Railgun Vehicle – Броньована платформа з рейлганом
34. Armored Recovery Vehicle (ARV) – Броньована ремонтно-евакуаційна машина
35. Artillery Cannon – Артилерійська гармата
36. Assault Gun – Штурмова гармата
37. Assault Rifle – Штурмова гвинтівка
38. Attack Drone Helicopter – Ударний безпілотний гелікоптер
39. Attack Helicopter – Ударний гелікоптер
40. Autonomous Artillery System – Автономна артилерійська система
41. Autonomous Heavy Tank Drone – Автономний важкий танк-дрон
42. Autonomous Orbital Defense Platform – Автономна орбітальна оборонна платформа
43. B-2 Spirit – Стратегічний бомбардувальник "Спіріт"
44. B-21 Raider – Новий стратегічний бомбардувальник "Рейдер"
45. B61 Nuclear Bomb – Ядерна бомба B61

46. Ballistic Missile Submarine (Heavy) – Важкий підводний човен з балістичними ракетами

47. Ballistic Missile Submarine – Підводний човен з балістичними ракетами

48. Ballistic Missile – Балістична ракета

49. BGM-109 Tomahawk – Крилата ракета "Томагавк"

50. BGM-71 TOW Missile – Протитанкова керована ракета TOW

51. Biological Dispersal System – Система розпилення біологічної зброї

52. Biological Weapon – Біологічна зброя

53. Bombing Aircraft – Бомбардувальник

54. Bridge-Laying Tank – Танк-мостоукладник

55. Bunker-Buster Tank – Танк для руйнування бункерів

56. C-130 Hercules – Транспортний літак "Геркулес"

57. C-17 Globemaster III – Військово-транспортний літак "Глобмастер III"

58. C-RAM (Counter Rocket, Artillery, and Mortar) – Система захисту від ракет, артилерії та мінометів

59. CH-47 Chinook – Важкий транспортний вертоліт "Чінук"

60. Chemical Warhead System – Система хімічних боєголовок

61. Chemical Weapon – Хімічна зброя

62. Claymore Mine – Протипіхотна міна

63. Close Air Support Aircraft – Літак безпосередньої авіаційної підтримки

64. Cluster Bomb Unit (CBU) – Касетна бомба

65. Cluster Missile – Касетна ракета

66. Columbia-class Submarine – Новий стратегічний атомний підводний човен

67. Combat Engineering Vehicle – Інженерна бойова машина

68. Combat Search and Rescue Helicopter (CSAR) – Бойовий рятувальний гелікоптер

69. Corvette – Корвет

70. Cruise Missile – Крилата ракета

71. Cruiser – Крейсер

72. Deep Penetration Bomb – Бомба глибокого проникнення

73. Destroyer – Есмінець

74. Directed Energy Weapon – Зброя спрямованої енергії

75. Drone (Unmanned Aerial Vehicle - UAV) – Безпілотний літальний апарат (БПЛА)

76. E-2D Advanced Hawkeye – Літак раннього попередження "Гокай"

77. E-3 Sentry (AWACS) – Літак дальнього радіолокаційного виявлення

78. Electronic Warfare Aircraft – Літак радіоелектронної боротьби

79. F-15 Eagle – Винищувач "Ігл"

80. F-16 Fighting Falcon – Многоцільовий винищувач "Файтінг Фалкон"

81. F-22 Raptor – Винищувач п'ятого покоління "Раптор"

82. F-35 Lightning II – Багатоцільовий винищувач п'ятого покоління "Лайтнінг II"

83. F/A-18 Super Hornet – Палубний винищувач-бомбардувальник

84. FGM-148 Javelin – Протитанковий ракетний комплекс "Джавелін"

85. Fighter Jet – Винищувач

86. FIM-92 Stinger – ПЗРК "Стінгер"

87. Flamethrower Tank – Вогнеметний танк

88. Flamethrower – Вогнемет

89. Ford-class Aircraft Carrier – Сучасний атомний авіаносець класу "Форд"

90. Fortification-Breaching Weapon – Зброя для прориву укріплень

91. Frigate – Фрегат

92. Fuel-Air Explosive Device – Паливно-повітряний вибуховий пристрій

93. Gatling Gun – Гарматна установка Гатлінга

94. GBU-43/B MOAB (Massive Ordnance Air Blast) – Бомба об'ємного вибуху "Мати всіх бомб"

95. Grenade Launcher – Гранатомет

96. Guided Bomb – Керована бомба

97. Hand Grenade – Ручна граната

98. HARM Targeting System (HTS) – Система наведення HARM

99. Heavy Aerial Refueling Tanker – Важкий літак-заправник

100. Heavy Air-Defense System – Важка система протиповітряної оборони

101. Heavy Amphibious Assault Ship – Важкий амфібійний десантний корабель

102. Heavy Anti-Aircraft Artillery – Важка зенітна артилерія

103. Heavy Anti-Ship Missile – Важка протикорабельна ракета

104. Heavy Autonomous Weapon Platform – Важка автономна бойова платформа

105. Heavy Battlecruiser – Важкий лінійний крейсер

106. Heavy Coastal Artillery – Важка берегова артилерія

107. Heavy Combat Engineer Vehicle – Важка інженерна бойова машина

108. Heavy Cruise Missile – Важка крилата ракета

109. Heavy Destroyer – Важкий есмінець

110. Heavy Directed Energy Weapon – Важка зброя спрямованої енергії

111. Heavy Electronic Warfare Aircraft – Важкий літак радіоелектронної боротьби

112. Heavy EMP Weapon – Важка електромагнітна зброя

113. Heavy Flamethrower Tank – Важкий вогнеметний танк

114. Heavy Frigate – Важкий фрегат

115. Heavy Ground Combat Robot – Важкий наземний бойовий робот

116. Heavy Gunship – Важкий бойовий літак з гарматним озброєнням

117. Heavy Incendiary Weapon – Важка запалювальна зброя

118. Heavy Infantry Fighting Vehicle (HIFV) – Важка бойова машина піхоти

119. Heavy Intercontinental Ballistic Missile (ICBM) – Важка міжконтинентальна балістична ракета

120. Heavy Mine-Laying Ship – Важкий мінний загороджува

121. Heavy Mortar Carrier – Важкий мінометний транспортер

122. Heavy Multiple Rocket Launcher – Важкий багатозарядний ракетний пусковий пристрій

123. Heavy Naval Railgun – Важка морська рейлган-гармата

124. Heavy Railgun Orbital System – Важка рейлган-система орбітального базування

125. Heavy Reconnaissance Aircraft – Важкий розвідувальний літак

126. Heavy Recovery Vehicle – Важка ремонтно-евакуаційна машина

127. Heavy Self-Propelled Gun – Важка самохідна гармата

128. Heavy Siege Mortar – Важкий облоговий міномет

129. Heavy Strategic Bomber – Важкий стратегічний бомбардувальник

130. Heavy Submarine-Launched Ballistic Missile (SLBM) – Важка балістична

ракета, запущена з підводного човна

131. Heavy Submarine-Launched Drone – Важкий дрон, запущений з підводного човна

132. Heavy Surface-to-Air Missile – Важка ракета класу "земля-повітря"

133. Heavy Surveillance Drone – Важкий розвідувальний дрон

134. Heavy Tactical Ballistic Missile – Важка тактична балістична ракета

135. Heavy Tactical Laser – Важкий тактичний лазер

136. Heavy Tactical Nuclear Weapon – Важка тактична ядерна зброя

137. Heavy Tank – Важкий танк

138. Heavy Unmanned Combat Aerial Vehicle (UCAV) – Важкий ударний безпілотний апарат

139. Heavy-Lift Helicopter – Важкий транспортний гелікоптер

140. High-Energy Microwave Weapon – Зброя високої енергії мікрохвиль

141. High-Powered Laser Cannon – Високопотужна лазерна гармата

142. Howitzer – Гаубиця

143. Hydrographic Survey Ship – Гідрографічне судно

144. Hypersonic Bomber – Гіперзвуковий бомбардувальник

145. Hypersonic Glide Vehicle – Гіперзвуковий планерний апарат

146. Hypersonic Missile – Гіперзвукова ракета

147. Infantry Fighting Vehicle (IFV) – Бойова машина піхоти

148. Infantry Mobility Vehicle – Машина мобільності піхоти

149. Interceptor Aircraft – Перехоплювач

150. Intercontinental Ballistic Missile (ICBM) – Міжконтинентальна балістична ракета

151. Intermediate-Range Ballistic Missile (IRBM) – Балістична ракета проміжної дальності

152. Intermediate-Range Nuclear Missile (IRNM) – Ядерна ракета середньої дальності

153. Javelin CLU (Command Launch Unit) – Система управління для FGM-148

154. KC-46 Pegasus – Літак-заправник "Пегас"

155. Kinetic Bombardment System – Кінетична система бомбардування

156. Landing Ship – Десантний корабель

157. Landmine – Протитанкова міна

158. LCAC (Landing Craft Air Cushion) – Десантний корабель на повітряній подушці

159. Light Tank – Легкий танк

160. Light Utility Helicopter – Легкий універсальний гелікоптер

161. Long-Range Artillery Cannon – Далекобійна артилерійська гармата

162. Long-Range Heavy Cargo Aircraft – Далекобійний важкий транспортний літак

163. LRASM (Long Range Anti-Ship Missile) – Далекобійна протикорабельна ракета

164. M107 Barrett – Снайперська гвинтівка великого калібру

165. M109 Paladin – Самохідна гаубиця "Паладін"

166. M110 Semi-Automatic Sniper System – Напівавтоматична снайперська система M110

167. M142 HIMARS (High Mobility Artillery Rocket System) – Ракетна артилерійська система високої мобільності

168. M16 Rifle – Штурмова гвинтівка M16

169. M1A2 Abrams – Основний бойовий танк "Абрамс"

170. M2 Bradley – Бойова машина піхоти "Бредлі"

171. M2 Browning – Великокаліберний кулемет "Браунінг"

172. M240 Machine Gun – Універсальний кулемет M240

173. M249 SAW (Squad Automatic Weapon) – Легка автоматична зброя

174. M249M27 IAR (Infantry Automatic Rifle) – Автоматична гвинтівка для піхоти

175. M270 MLRS (Multiple Launch Rocket System) – Реактивна система залпового вогню M270

176. M39 ATACMS – Тактична ракета для HIMARS

177. M4 Carbine – Напівавтоматична карабін

178. M72 LAW (Light Anti-Tank Weapon) – Легка протитанкова зброя

179. M777 Howitzer – Буксована гаубиця M777

180. Machine Gun – Кулемет

181. Main Battle Tank – Основний бойовий танк

182. Maritime Helicopter – Морський гелікоптер

183. Massive Ordnance Air Blast Bomb (MOAB) – Бомба об'ємного вибуху великої потужності

184. Medium-Range Ballistic Missile (MRBM) – Балістична ракета середньої дальності

185. MIM-104 Patriot – Зенітно-ракетний комплекс "Патріот"

186. Mine-Resistant Ambush Protected Vehicle (MRAP) – Машина захисту від мін та засідок

187. Minehunter – Тральщик

188. Minuteman III ICBM – Міжконтинентальна балістична ракета "Мінітмен III"

189. Missile Boat – Ракетний катер

190. Mk 18 CQBR – Карабін ближнього бою

191. Mk 41 Vertical Launching System (VLS) – Вертикальна пускова установка Mk 41

192. Mk 48 Torpedo – Торпеда Mk 48

193. Mk 54 Lightweight Torpedo – Легка торпеда Mk 54

194. MK19 Grenade Launcher – Автоматичний гранатомет Mk19

195. Mobile Gun System – Мобільна гарматна система

196. Mobile ICBM Launcher – Мобільна пускова установка для МБР

197. Mortar – Міномет

198. MQ-1 Predator – Безпілотний літальний апарат "Хижак"

199. MQ-9 Reaper – Ударний безпілотник "Ріпер"

200. Multiple Launch Rocket System (Heavy) – Важка реактивна система залпового вогню

201. Multiple Launch Rocket System (MLRS) – Реактивна система залпового вогню

202. Multirole Fighter – Багатофункціональний винищувач

203. Naval Destroyer – Есмінець

204. Naval Mine – Морська міна

205. NSM (Naval Strike Missile) – Протикорабельна ракета

206. Nuclear Warhead – Ядерна боєголовка

207. Nuclear-Capable Bomber – Бомбардувальник, здатний нести ядерну зброю

208. Nuclear-Powered Cruiser – Атомний крейсер

209. Nuclear-Powered Submarine – Атомний підводний човен

210. Nuclear-Tipped Ballistic Missile – Балістична ракета з ядерною боєголовкою

211. Observation Helicopter – Спостережний гелікоптер

212. Orbital Kinetic Rod System – Орбітальна система кінетичних стержнів

213. Orbital Strike System – Орбітальна ударна система

214. P-8 Poseidon – Протичовновий літак "Посейдон"

215. Particle Beam Weapon – Зброя на основі пучка часток

216. Patrol Boat – Патрульний катер

217. Plasma-Based Weapon – Зброя на основі плазми

218. Precision-Guided Missile – Високоточна ракета

219. Radiological Dispersal Device (RDD) – Радіологічний розсіювальний пристрій

220. Railgun – Електромагнітна гармата (рейлган)

221. Reconnaissance Aircraft – Розвідувальний літак

222. RIM-66 Standard Missile (SM-2) – Зенітна керована ракета

223. Rocket Launcher – Ракетна установка

224. Rocket-Assisted Artillery Shells – Артилерійські снаряди з ракетним прискорювачем

225. Rocket-Propelled Grenade (RPG) – Ручний протитанковий гранатомет

226. RQ-4 Global Hawk – Безпілотний літальний апарат великої дальності "Глобал Хок"

227. Satellite-Based Missile System – Супутникова ракетна система

228. Scout Tank – Розвідувальний танк

229. Seaplane – Гідролітак

230. SeaRAM – Морська система протиракетної оборони

231. Search and Rescue Helicopter – Пошуково-рятувальний гелікоптер

232. Self-Propelled Artillery – Самохідна артилерійська установка

233. Self-Propelled Heavy Mortar – Самохідний важкий міномет

234. Self-Propelled Howitzer (SPH) – Самохідна гаубиця

235. Short-Range Ballistic Missile (SRBM) – Балістична ракета малої дальності

236. Siege Tank – Облоговий танк

237. SMAW (Shoulder-Launched Multipurpose Assault Weapon) – Протитанкова зброя SMAW

238. Sniper Rifle – Снайперська гвинтівка

239. Space-Based Laser Weapon – Космічна лазерна зброя

240. Stealth Fighter – Непомітний винищувач

241. Strategic Bomber – Стратегічний бомбардувальник

242. Stryker Combat Vehicle – Броньована бойова машина "Страйкер"

243. Submachine Gun – Пістолет-кулемет

244. Submarine Drone Carrier – Підводний носій дронів

245. Submarine – Підводний човен

246. Super-Heavy Tank – Надважкий танк

247. Supercarrier – Надважкий авіаносець

248. Supergun – Надгармата

249. Support Ship – Корабель забезпечення

250. Surface-to-Air Missile – Зенітна ракета

251. Surface-to-Surface Missile – Ракета класу "земля-земля"

252. Tactical Missile – Тактична ракета

253. Tank Destroyer – Танк-винищувач

254. THAAD (Terminal High Altitude Area Defense) – Система ПРО великої висоти "ТХААД"

255. Thermobaric Weapon – Термобарична зброя

256. Thermonuclear Bomb – Термоядерна бомба

257. Ticonderoga-class Cruiser – Крейсер класу "Тікондерога"

258. Tiltrotor Aircraft – Конвертоплан

259. Torpedo Missile – Торпедна ракета

260. Tracked Armored Vehicle – Гусенична броньована машина

261. Trainer Aircraft – Навчально-тренувальний літак

262. Transport Aircraft – Транспортний літак

263. Transport Drone Helicopter – Транспортний безпілотний гелікоптер

264. Trident II (D5) – Балістична ракета підводного базування "Трайдент II"

265. UH-60 Black Hawk – Універсальний багатоцільовий вертоліт

266. Underground Bunker Destroyer – Зброя для руйнування підземних бункерів

267. Unmanned Surface Vessel (USV) – Безпілотний надводний апарат

268. USS Gerald R. Ford (CVN-78) – Атомний авіаносець класу "Джеральд Р. Форд"

269. Utility Helicopter – Універсальний гелікоптер

270. V-22 Osprey – Конвертоплан

271. Vertical Take-Off and Landing Aircraft (VTOL) – Літак з вертикальним зльотом і посадкою

272. Virginia-class Submarine – Атомний підводний човен класу "Вірджинія"

273. Wheeled Armored Vehicle – Колісна броньована машина

274. XM2010 ESR – Снайперська гвинтівка "Енхансед"

275. Zumwalt-class Destroyer – Есмінець класу "Зумвальт"

SUMMARY

The object of the study was English military terminology, used to describe equipment, weapons, operations and doctrines in modern military structures.

The purpose of the work was to conduct research on the historical development, various methods of classification and problems of translating English-language military terminology to designate equipment and weapons.

Theoretical and methodological principles: the study is based on the theoretical foundations of military terminology, researched by L.F. Omelchenko, Y.O Lukiyanchuk., K.Y Igrak., D. V. Vasylenko., L.F Omelchenko. The basis of the study is the terminology of military equipment and weapons.

The results obtained are that as a result of the study, it was established that the translation of military terms from English into Ukrainian is a complex process that requires taking into account lexical, semantic, cultural and contextual features. The main problems arise due to the multiplicity of meanings of terms, cultural differences, the lack of unified terminology and the difficulty of conveying nuances of meaning. Tracing and the use of equivalents are the most common translation methods, while adaptation is used less often, mainly in cases where it is necessary to take into account cultural or contextual features. To improve the quality of translations, it is important to standardize terminology and improve the qualifications of translators in the field of military translations.

Keywords: *translation, analysis, research, terminology, military, problems, equipment*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Тур Руслан Олександрович, студент 2 курсу магістратури, форми навчання заочна, факультету іноземної філології, спеціальність 035 «Філологія», освітньо-професійна програма переклад (англійський), адреса електронної пошти ruslanfirstman@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему АНГЛОМОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ВІЙСЬКОВОЇ СФЕРИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ТЕХНІКИ ТА ОЗБРОЄННЯ І ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата 24.11.2024 Тур Р. О.